

[Justitsministeren]

dent forekommende, måske så sjældent, at en hovedregel om navneforbud kan være rigtig. Nu er jeg måske allerede på vej ind i en tilkendegivelse, jeg skulle spare mig selv for, men jeg kan godt forstå synspunktet, som det er ført frem flere steder fra.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Det er justitsministerens seneste bemærkninger om navneforbud, der får mig til at gøre en enkelt tilføjelse.

Forholdet er jo det, at det ikke er nok, at man beskytter den forurettede, når man når frem til retten. Det er forud for det, der er behov for, at navnet ikke må nævnes. Vi har set tilfælde, hvor man under efterforskningen i en sådan sag er kommet frem til den forurettedes navn, og det er tilfælde, som jeg synes man skulle være foruden. Derfor må den overvejelse, der skal ske, og som vi nu må drøfte nærmere i udvalget, gå på, at det ikke blot er, når sagen kommer til retten, men også fra det tidspunkt, hvor anmeldelsen sker, at man beskytter offeret.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel til justitsministeren, socialministeren og undervisningsministeren:

Forespørgsel af Mette Madsen (V) m. fl.:

»Hvilke initiativer agter ministrene at tage for at dæmme op for den stigende vold i samfundet?«

(Forespørgsel nr. 6. Anmeldt 27/11 79. Fremme af forespørgslen vedtaget 30/11 79).

Forhandling

Mette Madsen (V):

Siden venstre anmeldte en forespørgsel om, hvilke initiativer regeringen agter at tage for at dæmme op for den stigende vold i samfundet, er jeg blevet indgående udspurgt af flere pressefolk, om det dér med den stigende vold nu ikke var et postulat, noget, de borgerlige partier overspiller. Og fra anden side er jeg blevet spurgt, om det ikke bare er noget, som pressen slår unødvendig stort op for at forøge oplagstallet. Hertil må jeg svare, at pressen kan have forskellige måder at omtale voldsforbrydelser på, men selve forbrydelsen er dog ikke noget, pressen opfinder. Disse forbrydelser finder jo reelt sted.

Hvis man tager et tilfældigt greb i avisdyngen fra den sidste uges tid, så kan man finde et referat fra Århus om en lærer, der blev dolket i ryggen i en skoletime. Der er et referat om to store børn, der i Nørresundby overfaldt en 10-årig dreng og holdt ham, mens de brændte hans næse med tændstikker. Samme avis refererer, at det nu er op til landsretten at afgøre, om de to unge mænd, der sparkede en togvfører i hovedet og trampede ham på halsen, skal være på fri fod, til dommen falder. Der er to gange omtale af vold mod sagesløs person samt af voldtægtsforbrydelser i Slagelse, Nykøbing M., Ålborg, Korsør, Hirtshals og Arentsminde, dels mod mindreårige piger, dels mod voksne kvinder. En af voldtægtsforbryderne var kun 15 år gammel. Og vi har fra de allersidste dage et uhyggeligt tilfælde af hustruvold.

Det er forståeligt, at sådanne daglige eksempler på voldsforbrydelser skaber stor utryghed i befolkningen, for de efterlader en stærk fornemmelse af, at forbrydelserne ikke bare er blevet flere, men også grovere.

Men fornemmelser er naturligvis ikke nok til at begrunde en debat i folketinget. Det er derimod rigspolitiets årsberetning for 1978, der fortæller, at antallet af egentlige voldsforbrydelser er fordoblet siden 1967. Og det er et notat fra justitsministeriet til folketingets finansudvalg, gengivet i bilagshæftet til betænkning over forslag til finanslov for 1980, side 77, hvoraf det fremgår, at antallet af anmeldte voldsforbrydelser i 1974 var 3.050, og derefter stiger tallet jævnt indtil 1978, hvor det tilsvarende tal var 4.357.

Stigningen i voldsager er således klart dokumenteret, og forgrovelsen fastslås i ud-

[Mette Madsen]

taelser bl. a. fra politiet og fra den daglige leder af det kriminalpræventive råd, cand. jur. Lars Rand Jensen.

Hermed være ikke sagt, at de ansvarlige i samfundet i disse år bare har ladet stå til. Der er fra mange sider og på mange måder sat ind for at dæmme op for denne uhyggelige stigning. Sidst har finansudvalget behandlet et forslag om flere penge til det kriminalpræventive råd, det kommer med som et ændringsforslag til finanslovsforslaget, og justitsministeren har i spørgetiden den 28. november 1979 i et svar til mig lovet at få højesterets vurdering af de straffe, der gives ved underret og landsret for grov vold. Også i skoler og fritidsklubber prøver man at sætte ind med præventive foranstaltninger. Men vi mener i venstre, at det er vigtigt at få en samlet oversigt over de bestræbelser, der gøres, for derefter at kunne vurdere, hvor der bør sættes kraftigere ind.

Venstre håber, at denne debat dels vil blive af stor nytte i det videre arbejde, dels vil fortælle befolkningen, at der fra regeringens og folketingets side ses med den største alvor på den stigende vold i samfundet, og at vi herindefra vil gøre os de størst mulige anstrengelser for at skabe et samfund, hvor alle kan leve og færdes i tryghed.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg vil gerne sige, at jeg er enig med fru Mette Madsen i, at det er rigtigt og nødvendigt, at folketinget drøfter den situation, vi har på det pågældende område, og jeg er derfor tilfreds med, at forespørgslen er rejst.

Så vil jeg i øvrigt starte med at sige, at efter aftale med socialministeren og undervisningsministeren er det min opgave samlet at redegøre for regeringens syn på det problem, der her er rejst.

Man kunne ud fra en helt traditionel opfattelse rette en forespørgsel om vold alene til justitsministeren. Men jeg er enig med forespørgerne i, at voldsproblemet i samfundet er så sammensat, at mere langsigtede løsninger med henblik på en begrænsning af volden ikke alene skal findes hos justitsmyndighederne, men også hos andre myndigheder, som må inddrages i problemløsningen, og jeg er enig i, at socialministeren og undervisningsministeren må have en væsentlig rolle i denne sammenhæng.

Inden jeg går over til at omtale, hvad der er gjort, og hvad der skal gøres i fremtiden, vil jeg gerne nævne nogle faktiske oplysninger om voldskriminaliteten.

Efter rigspolitichefens årsberetninger har antallet af anmeldte overtrædelser af straffelovens centrale voldsbestemmelser udviklet sig sådan: I 1960 ca. 2.300 tilfælde, i 1970 ca. 2.600, i 1977 ca. 4.000 og i 1978 ca. 4.400. Det vil sige, at der inden for de sidste 20 år er sket næsten en fordobling af antallet af anmeldte voldstilfælde. Men også inden for de seneste år har vi desværre måttet konstatere en markant stigning: fra 1975 til 1978 har den været på knap 30 pct.

Den geografiske fordeling af anmeldelsestallene afviger imidlertid betydeligt fra dette middeltal, og jeg skal til illustration nævne, at for Københavns vedkommende er der sket en stigning på knap 8 pct., for hovedstadsområdet i øvrigt en stigning på knap 20 pct., og en stigning på 36 pct. for resten af landet.

Det er nok også vigtigt at erindre sig, at gerningsmændene koncentrerer sig i de yngre aldersklasser. Jeg kan f. eks. nævne, at i 1977 udgjorde gruppen af 15-24-årige mere end 70 pct. af de for overtrædelse af straffelovens §§ 244-246 dømt.

Vi har derimod desværre ikke et egentlig talmæssigt grundlag for at udtale os om aldersfordelingen for voldsofferne. I den offentlige debat hører man tit udtalelser om, at ofrene tilhører de lidt ældre aldersklasser. Om denne side af voldskriminaliteten har politidirektøren tidligere udtalt, at vold i hovedsagen udøves i eller i forbindelse med værtshuse og efter indtagelse af spiritus. Dette faktiske forhold kan efter politidirektørens mening føre til den generelle antagelse, at en meget stor del af voldsofferne aldersmæssigt ikke væsentligt adskiller sig fra gerningsmændenes aldersfordeling. Jeg kan for mit vedkommende tilslutte mig denne vurdering, men jeg må indrømme, at vi ikke har et egentligt statistisk materiale, der kan dokumentere vurderingens holdbarhed. Jeg vil i øvrigt senere vende tilbage til politidirektørens udtalelse om specielle voldsmiljøer og om spiritus som medvirkende årsag til voldsudøvelsen.

Et andet emne, som tit bliver trukket frem i den offentlige debat, er, at volden bliver mere og mere grov. Heller ikke dette udsagn kan vi talmæssigt belyse tilstrækkeligt. Poli-

[Justitsministeren]

direktøren og med ham andre politichefer har til belysning af dette spørgsmål oplyst, at der i de seneste år er konstateret flere grove voldstilmælde med anvendelse af slag- og stikvåben. Men man skal måske nok være lidt varsom med af dette at udlede, at volden i al almindelighed er blevet mere grov i de senere år. Jeg vil godt indskyde, at jeg egentlig ville ønske, at det statistiske grundlag, vi har på disse områder, for årene tilbage og også på nuværende tidspunkt havde været noget bedre, end det er.

Jeg har ment det nødvendigt at fremhæve disse talmæssige oplysninger om omfanget af det problem, som vi har til debat her i dag, fordi jeg håber, at det gør det muligt at debattere spørgsmålet i det rette perspektiv. Men man skal ikke forstå det på den måde, at det er min opfattelse, at tingene er i orden. Der er for meget vold i dette samfund, alt for meget, men det er trods alt vigtigt at understrege, at det hører til undtagelserne, at fredelige og sagesløse borgere bliver udsat for egentlig vold i strafferetlig forstand. Jeg tillader mig i denne forbindelse at se væk fra, hvad man måske kan kalde chikanepreget voldsom optræden.

Hvad har justitsmyndighederne så gjort for at løse dette problem? Ja, for det første er der iværksat en kraftig præventiv patruljering, som nu har et sådant omfang, at alle landets borgere bor i områder, som på alle årets dage og alle døgnets timer bliver betjent af ordenspoliti på døgnvagt. Jeg kan nævne – for at beskrive det, der er sket – at før 1973 boede ca. 1,5 mill. mennesker i områder, som ikke havde en blot tilnærmelsesvis så god politiovervågning. Det er også naturligt at nævne i forbindelse med den intensiverede patruljering, at der er sat særlig kraftigt ind i det, man kan kalde urocentre, og på de mest risikofyldte tider af døgnnet, det vil sige om aftenen. Jeg er selv af den opfattelse, at der er behov for ikke alene at bevare denne indsats, men også at udbygge den, og det vil jeg vende tilbage til senere.

Også kriminalpolitiet har sat betydelige ressourcer ind på dette område, det viser helt klart opklaringsprocenterne for voldsforbrydelser. Vi har her en opklaring på op imod 70 pct., et tal, som er temmelig meget højere end for de fleste andre overtrædelser af straffeloven. Vi har et straffeniveau i voldsager mod sagesløse, hvor der som altovervejende

hovedregel bliver idømt ubetinget frihedsstraf.

Endelig vil jeg gerne nævne, at særlig politiet har afsat ressourcer til det egentlige kriminalpræventive arbejde, og her vil jeg specielt pege på indsatsen imod risikogrupperne, særlig ungdommen. Mange politifolk bruger mange arbejdstimer på at undervise skoleelever i kriminalpræventive emner, og her indtager voldsproblemer naturligvis en central rolle.

Jeg vil da også gerne nævne det prisværdige initiativ, som det kriminalpræventive råd har været igangsætter af, nemlig samarbejdet mellem politi, socialmyndigheder og skoler. Her rører man ved et meget centralt emne, nemlig en erkendelse af, at de retsforfølgende myndigheder alene ikke kan bekæmpe kriminaliteten, det kan justitsmyndighederne traditionelt sagt kun, når overtrædelserne er begået.

Lad mig for at undgå misforståelser straks nævne, at jeg ikke underkender retsforfølgningens præventive effekt. Men lige så vigtig som bekæmpelse af begået kriminalitet er det efter min opfattelse at søge egnede midler til at hindre fremkomsten af kriminalitet, og det kan man efter min opfattelse gøre, hvis man får fat i ungdommen på et sådant tidspunkt, at der endnu ikke er tale om det, man med et lidt hårdt udtryk måske kan kalde kriminel adfærd. Man må netop på dette område sætte massivt ind over for de unge, og her vil en indsats bestemt give resultater. Jeg vil da også gerne i denne sammenhæng nævne betydningen af den indsats, som de sociale myndigheder og skolerne yder på dette område. Det er alt sammen spørgsmål, som jeg senere hen vil vende tilbage til.

Se, det var i en kort og noget overskriftpræget form en redegørelse for de forskellige offentlige myndigheders arbejde på dette område. Hovedspørgsmålet bliver så, om der kan og bør sættes kraftigere ind på de områder, og i bekræftende fald hvordan.

Først justitsvæsenet. Jeg er af den helt bestemte opfattelse, at det har en betydelig præventiv effekt, at sagerne bliver behandlet med hurtighed inden for de rammer, som en grundig og samvittighedsfuld sagsbehandling ved politiet, anklagemyndigheden og domstolene betinger. Jeg ønsker ikke iværksat nogen form for lynjustits, men jeg vil på den anden side set også gerne understrege den

[Justitsministeren]

positive effekt, som en forsvarlig og hurtig retsforfølgning vil have. Der må inden for alle retsforfølgningsled gøres alt, hvad der er muligt, for at fremme behandlingen af netop den sagstype, som vi taler om i dag, og det gælder alle led af retsforfølgningen, fra politiet og anklagemyndigheden over domstolene til kriminalforsorgen. Jeg kan i tilslutning hertil nævne, at jeg for tiden undersøger mulighederne for at fremme indkaldelserne af voldsdomte til afsoning så hurtigt som muligt efter endelig dom.

I samme retning har der i den offentlige debat været nævnt et ønske om varetægtsfængsling af voldsgerningsmænd. Her skal jeg nøjes med at henvise til det, som jeg har sagt under den lige afsluttede debat om det konservative forslag om ændring af retsplejelovent.

I debatten har man også været inde på spørgsmålet om forhøjelse af strafferammerne for vold. Som jeg nævnte det den 28. november i år på et spørgsmål fra fru Mette Madsen, tvivler jeg på, at der er behov for en egentlig forhøjelse af strafferammerne. Et andet spørgsmål er, om de straffe, som udmåles i praksis, er tilstrækkelige. Rigsadvokaten har nu givet tilsagn om, at dette problem vil blive taget op ved at søge egnede sager indbragt for højesteret, så vi kan få højesterets vurdering af, hvordan strafudmålingen bør være i voldssager.

Det kriminalpræventive råd har også været meget opmærksom på voldsproblemet. Det er rådets opfattelse, at man særlig vedrørende volden må sætte ind over for aldersgruppen 12–16-årige, og at indsatsen særlig må sættes ind med udgangspunkt i de enkelte kommuners fritidstilbud, især inden for klub- og foreningslivet. Rådet har foreslået, at der iværksættes en analyse af hele dette problemkompleks. Det er i den forbindelse understreget, at et sådant arbejde ikke kan forventes at få resultater på kort sigt, men på længere sigt vil der være mulighed for at begrænse tilgangen af børn og unge til gruppen med voldelig adfærd.

Jeg kan helt tilslutte mig rådets hovedsynspunkter, og jeg kan føje til, at jeg over for bevillingsmyndighederne vil søge den 1–1½ mill. kr., som er nødvendige for at få påbegyndt dette arbejde.

I relation til det kriminalpræventive arbejde vil jeg godt vende tilbage til det omtalte

samarbejde mellem det lokale politi, skolerne og de sociale myndigheder. Som allerede nævnt finder jeg dette arbejde meget vigtigt, og jeg ser gerne, at arbejdet bliver mere udbygget. Jeg kan i den forbindelse nævne, at vi i begyndelsen af det nye år skal have en konference med de kommunale lokalnævnrepræsentanter, hvor vi bl. a. skal drøfte behandlingen af klagesager mod politiet; det er et af formålene med konferencen, men vi skal også drøfte ønskerne om en udvidelse af politiets indsats på en række områder. Jeg vil også på denne konference komme ind på det præventive arbejde, som kun effektivt kan fungere, hvis det sker i tæt samarbejde mellem de lokale myndigheder. Jeg er sikker på, at politiet er indforstået hermed, og jeg er ligeledes sikker på, at kommunerne har forståelse for ønsket om at få arbejdet effektiviseret.

Jeg vil også godt nævne lediggangens indvirkning på kriminaliteten, ganske særligt de unges lediggang. Det er for mig utvivlsomt, at lediggang kan være en medvirkende årsag til volds kriminalitet, og også af den grund må der sættes kraftigt ind på en nedbringelse af arbejdsløsheden. Jeg skal ikke i denne debat komme nærmere ind på disse spørgsmål, men blot henvise til regeringens initiativer på dette område.

I forbindelse med lediggangsproblemet vil jeg nævne et andet spørgsmål, nemlig det frivillige børne- og ungdomsarbejde af alle arter. Jeg vil først gerne sige, at jeg virkelig beundrer de voksne, som på disse områder påtager sig et betydeligt arbejde for på forskellig måde at beskæftige vore børn og unge i fritiden. Hermed giver man ungdommen sunde fritidsinteresser, som de pågældende kan få glæde af resten af livet. I den relation, vi taler om i dag, er det også vigtigt at understrege, at vi ved beskæftigelsen af vore børn og unge hindrer de unge i at komme ud på et kriminelt skråplan, for som jeg allerede har været inde på det, vil ungdomskriminaliteten og ganske særligt volds kriminaliteten have sammenhæng med lediggangsproblemet. Jeg kan derfor ikke stærkt nok støtte bestræbelserne på at udvide dette arbejdsfelt, og jeg vil gerne i denne forbindelse sige, at de relativt beskedne midler, der er brug for på dette område, ikke må blive sparet som et led i det almindelige ønske om besparelser i samfundshusholdningen.

[Justitsministeren]

Jeg refererede tidligere politidirektøren for en udtalelse om samspillet mellem spiritus og vold. Jeg vil gerne føje til, at for mig at se er der ingen tvivl om, at umådeholdent spiritusforbrug er årsag til en ganske væsentlig del af voldskriminaliteten. Det er derfor med stor tilfredshed, jeg har noteret, at politidirektøren har erklæret de værtshuse krig, som ikke overholder restaurationslovgivningens bestemmelser, og jeg ser egentlig gerne, at dette initiativ breder sig ud over landet, dér hvor der måtte være brug for det. Jeg vil også i min anden ministeregenskab overveje mulighederne for at sætte yderligere ind over for spiritusmisbruget, for en begrænsning af dette misbrug vil utvivlsomt få en positiv virkning på det problem, som vi har til drøftelse her i dag.

Jeg har tidligere nævnt betydningen af politiets præventive indsats og fremhævet den betydelige udvikling i dette arbejde, som er sket i de seneste år. Det er min opfattelse, at det vil være helt uacceptabelt, hvis der sker en aktivitetsnedgang på dette område, fordi en nedgang i politistyrken vil ramme det præventive arbejde særlig hårdt. Jeg kan derfor sige, at regeringen løbende overvejer personaleudviklingen for politiet, og jeg kan føje til, at vi for tiden overvejer at ansætte flere politifolk i 1980 og 1981, end det hidtil har været forudsat i planlægningen.

Jeg har tidligere nævnt, at justitsmyndighedene alene ikke kan løse voldsproblemet. Vi må først og fremmest på det helt menneskelige område være med til at opbygge respekten for andre mennesker. Det er naturligvis ikke et område, som vi kan eller skal lovgive om, men det er et område, vi som samfundsborgere må være opmærksomme på, det gælder naturligvis først og fremmest i familien, men også på en række andre områder.

Jeg har sely tidligere nævnt det frivillige børne- og ungdomsarbejde, som netop indeholder muligheder for at give denne gruppe forståelse for en række positive aktiviteter. Kan det enkelte menneske eller den enkelte familie ikke selv løse disse problemer, så må vi bl. a. gennem vores sociallovgivning være med til at give de truede en nødvendig bistand. Det er regeringens opfattelse, at vi igennem bistandsloven med dens mange forskelligeartede hjælpemuligheder har udspændt et finmasket sikkerhedsnet under de svage

samfundsgrupper, ganske særligt i relation til børn og unge. Det er et system, som er velegnet til at foregribe, at børn og unge kommer ind i en kriminel løbebane, og selv om det måtte ske, kan det være med til at hjælpe de pågældende til en ny og bedre tilværelse.

Jeg kan for så vidt angår undervisningsministerens område nævne, at når der efterlyses initiativer på undervisningsområdet, er der formentlig tænkt på initiativer, der retter sig mod børnene og de helt unge, herunder i første række initiativer, der angår eleverne i folkeskolen.

Undervisningen i kriminalpræventive emner indgår ikke som et obligatorisk led i folkeskolens undervisning. Det betyder imidlertid ikke, at der ikke undervises i disse emner i folkeskolen. I faget samfundsorientering og i den særlige »klassens time« er der gode muligheder for at inddrage stof om vold og kriminalitet. Det skal også nævnes, at det kriminalpræventive råds undervisningsudvalg i samarbejde med folkeskolen og andre skoleformer har taget en række initiativer på området, herunder afholdelse af konferencer og lærerkurser, udarbejdelse af undervisningsvejledning og undervisningshæfter, film og lysbilledbånd. Der er ligeledes som nævnt taget initiativ til oprettelse af lokale samarbejdsudvalg imellem skole, socialvæsen og politi.

Der foreligger ikke tal for, i hvilket omfang lærerne giver en sådan undervisning, men man ved, at der efterhånden i alle politikredse findes mindst én politimand, som bruger en væsentlig del af sin tjenestetid til efter opfordring fra skolerne at komme til stede i klasserne for at fortælle om sit arbejde og nogle grundtræk af sagernes behandling i retten.

Som det blev nævnt i svaret på et spørgsmål fra fru Mette Madsen i folketingets spørgetid den 28. november 1979, har undervisningsministeren bedt direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m. v. om at overveje, hvordan der bedst og hurtigst vil kunne tilvejebringes et vejledende materiale, som de stedlige skolemyndigheder og den enkelte lærer kan drage nytte af ved behandlingen af spørgsmål om vold og voldens følger i folkeskolens undervisning.

Folkeskolen yder også på anden måde en indsats på dette område, nemlig gennem forsøg på at bekæmpe den såkaldte mobning,

[Justitsministeren]

det vil sige elevernes indbyrdes vold og plagerier. Skolerne må som et led i disse bestræbelser i samarbejde med forældrene søge at skabe samværsformer, der udelukker elevernes indbyrdes vold; et spørgsmål, der for tiden behandles i uddannelsesrådet for folkeskolen.

Der udfoldes således allerede i dag i folkeskolen en række bestræbelser for at oplyse eleverne om de uheldige følger af vold og kriminalitet, og som det fremgår af det, jeg har sagt, undersøger man for tiden mulighederne for en forøget indsats på området.

Jeg vil også kort nævne det samarbejde, der udføres i den kommunale ungdomsskole og ungdomskubberne for de 14-18-årige.

Den kommunale ungdomsskole, som er oprettet i alle landets kommuner, har en tilslutning fra ca. 175.000 14-18-årige. I ungdomsskolen deltager de i en fritidsvirksomhed af mindst 72 timer pr. år. Ungdomsskolen er således alene i kraft af sin eksistens kriminalitetsforebyggende ved at engagere så mange unge i en positiv fritidsbeskæftigelse. Der er etableret et samarbejde mellem det kriminalpræventive råd og Sammenslutningen af Ungdomsskoleledere. I det forløbne år har man i dette samarbejde især beskæftiget sig med butikstyveri og problemerne deromkring, og i det kommende år vil man koncentrere sig mere om bandepægede aktiviteter i form af vold og hærværk, hvor målet er at nedbryde de irrationelle kammeratskabsgrupper omkring de særligt truede unge og i stedet at få opbygget nogle mere konstruktive grupper omkring dem.

Ungdomsskolen har gode muligheder for at medvirke til en holdningsændring hos de unge over for begrebet vold og anden kriminalitet, fordi indsatsen på dette område indgår som en naturlig del af ungdomsskolevirksomheden.

For så vidt angår ungdomskubberne har undervisningsministeriet på opfordring af det kriminalpræventive råd i en rundskrivelse til kommunerne opfordret til, at man forlænge klubbernes åbningstid og sæsonåbningen, sådan at der var relevante klubtilbud i ferierne, især om sommeren.

Undervisningsministeriet har støttet landsforeningen Ungdomsringsens arbejde på gennem lokale konferencer at samle de forskellige kommunale instanser, der beskæftiger sig med børn og unge, og klubber og foreninger

i et mere koordineret forebyggende arbejde. Man har f. eks. gennem det kriminalpræventive råd givet tilskud til et større kriminalitetsforebyggende projekt i Ålborg efter de ovennævnte ideer.

Jeg har her redegjort for de initiativer, som allerede er foretaget for at begrænse voldskriminaliteten, og jeg har tilføjet, at regeringen på en række områder overvejer at styrke den offentlige indsats. Det sker i erkendelse af problemets alvor, og fordi regeringen naturligvis finder det magtpåliggende at søge udviklingen ændret, i det omfang det offentlige har mulighed for at medvirke her til.

Jeg vil samtidig igen understrege, at vi hver for sig må være med til at begrænse de konfliktmuligheder, der er i samfundet, og som under specielle omstændigheder kan være med til at udløse voldskriminalitet. Det er kun igennem et samvirke mellem det offentliges indsats og privates indsats, vi efter min mening har udsigt til på længere sigt at begrænse det samfundsonde, som volden er.

Mette Madsen (V):

Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen, der jo er både trist og opmuntrende. Trist, fordi ministeren kunne bekræfte stigningstallene og skønt ikke med tørre tal, så dog kunne konstatere en generel forgrovelse, i flere tilfælde med anvendelse af slag- og stikvåben, hvilket vel på nudansk vil sige cykelkæder og springknive. Opmuntrende, fordi ministeren havde en lille indrømmelse til øget patruljering, og fordi det fremgår, at der er arbejde i gang både på det forebyggende område, og hvad angår nyvurdering af sanktionerne. Det forekommer mig, at ministeren på flere områder nok var noget optimistisk, og at der var områder og problemer, ministeren ikke fik med. Det vil jeg komme nærmere ind på, efterhånden som jeg omtaler forskellige aspekter af voldsproblemet.

Jeg har valgt en anden rækkefølge end ministeren, idet jeg først vil beskæftige mig med det forebyggende arbejde. Her mener venstre, at det er hjemmene, forældrene, der har det første og største ansvar. Det er forældrene, der først må lære børnene, hvad der er ret og rigtigt, hvad der er mit og dit, lære dem hensyn til andre, lære dem at leve i et snævert samfund og lære dem, at andre også

[Mette Madsen]

har ret til at være her, og at man ikke bare slår, hvis man ikke straks får sin vilje.

Det er naturligvis vigtigt, at forældrene har tid til at være sammen med deres børn, og det kan vi bl. a. give dem gennem en omlægning af forskellige tilskudsordninger, så det f. eks. bliver gjort mere attraktivt for forældrene selv at passe børnene under opvæksten. Noget kunne også opnås ved at fremme mulighederne for deltidsarbejde, både inden for det offentlige og igennem ændrede aftaler på det private arbejdsmarked.

Det vil alt sammen desværre kun hjælpe så lidt, hvis det ikke også lykkes at få ændret holdningen i familierne til de værdier, det har at prioritere et godt familiesammenhold højere end den højest mulige indtægt på et hvilket som helst tidspunkt i tilværelsen. Et varmt familieliv vil i høj grad forebygge de aggressioner, som gør mennesker til voldsforbrydere.

Også skoler, ungdomsklubber og sportsklubber har et stort ansvar. Her er det glædeligt, at det kriminalpræventive råd i det sidste par år har fået igangsat et samarbejde mellem socialvæsen, politi og skole. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke politiet for det arbejde, der her udføres, ofte langt ud over normal arbejdstid. I dette præventive arbejde indgår bl. a. oplysning om, hvad misbrug af alkohol og narkotika kan medføre. Endvidere er der filmforevisning om kriminalsager og om, hvad der sker, hvis man starter småkriminalitet, og der fortælles også om den form for vold i det små, der begynder som mobning. I timerne om samfundsorientering har man i visse skoler taget de større børn med i retten og ladet dem overvære straffesager, bl. a. om grov vold. Jeg tror, dette i høj grad medvirker til at pille glorien af voldsmanden, den glorie, som de moderne massemedier i så høj grad forsyner de såkaldte helte med.

Det har naturligvis været drøftet, hvilken virkning film og TV-reportager med hårde voldsscener har på børn og unge, hvor kun få vil benægte, at der er en jævn strøm af vold i vore massemedier, og at den er tilgængelig for børn. I USA har der gennem flere år været forsket i dette problem, og i bogen »Vold – en ond arv« omtaler Eric Danielsen dette arbejde samt konklusionen af de to vigtigste rapporter, hvor det i den ene bl. a. siges:

»... at disse skildringer af vold går i retning af at udvide de adfærdsmæssige grænser for acceptabel vold ud over lovfæstede og samfundsmæssige normer«.

Den anden konkluderer bl. a.:

»Medens det ikke kan konkluderes, at fjernsynet har en ensartet uheldig virkning, taler bevismaterialet stærkt for, at TV-vold bidrager til en forøgelse af den aggressive adfærd hos nogle børn, navnlig dem, der allerede er disponeret til at opføre sig aggressivt.«

Jeg ved ikke, i hvor høj grad man kan sammenligne amerikanske og danske børn eller amerikansk og dansk TV. I hvert fald er det nok rigtigt, at amerikanske børn ser flere timer TV daglig end danske, men det vil utvivlsomt være af meget stor betydning, at man fik en lignende undersøgelse af danske børns reaktioner. Derfor vil jeg bede den ansvarlige minister for dette område overveje at sætte en sådan undersøgelse i gang.

Beskæftigelse i job eller uddannelse til overhovedet de fleste mulige job er en meget vigtig bestræbelse i den problemstilling, vi her drøfter. Temmelig mange unge i den sårbare alder omkring 15–20 år er på grund af en række forhold i udsatte positioner i dagens Danmark. Venstre afventer det bebudede udspil til en drøftelse af ungdomsuddannelserne, og vi forventer, at den drøftelse, der kommer, resulterer i en endnu bedre vifte af alsidige tilbud til de unge.

Det var med stor glæde, jeg hørte ministeren omtale alle de foranstaltninger, der er i gang i ungdomsskole og ungdomsklubber og i det frivillige ungdomsarbejde. Jeg tror som ministeren, at det har meget stor betydning, at vi her får kontakt med de unge, også ved at tale med dem om det problem, vi drøfter i dag.

Jeg vil gerne takke undervisningsministeren for tilslutningen til det forsøgsarbejde – som jeg finder meget vigtigt – der er i gang i Ålborg Øst. Jeg vil samtidig gerne takke, som ministeren gjorde det – det synes jeg næsten ikke vi kan gøre tit nok – alle de voksne, der giver en stor del af deres fritid til arbejdet med børn og unge i det frivillige ungdomsarbejde.

Det er naturligvis først og fremmest børnene, der bør lære respekten for medmennesker, og at det at slå ikke løser de problemer, de en dag kan løbe ind i. Men også hos

[Mette Madsen]

mange voksne er en holdningsændring ønskelig. Derfor vil jeg bede de ansvarlige ministre samt radiorådsmedlemmerne om, at der bl. a. med støtte fra det kriminalpræventive råd gennemføres en oplysningskampagne i massemedierne, først og fremmest i TV, med det sigte at ændre holdningen til vold.

Vi havde for nogle år siden en udsendelsesrække om narkotikamisbrug, og det var en kras, realistisk udsendelsesrække, der for en tid virkelig forårsagede en nedgang i antallet af nye narkomaner. Vi har i den sidste tid i TV set afskrækkende billeder af ofre for vold, bl. a. hustruer, der var ilde tilredt af deres ægtemand. Sådanne klip kunne indgå i den oplysningsserie, jeg her foreslår.

En af de ting, ministeren netop ikke omtalte, var hustrumishandling og børnemishandling. Dette er naturligvis forbudt ifølge straffeloven, men jeg vil gerne spørge ministeren, hvordan domspraksis er efter § 244, der jo taler om at øve vold eller på anden måde angribe en andens legeme, og § 213, der taler om vanrøgt eller nedværdigende behandling. Jeg tænker her navnlig på sager med børn som ofre. Det kunne også være interessant at høre, hvordan domstolene egentlig definerer udtrykket »nedværdigende behandling«. Måske trænges der også her til en prøvelse ved højesteret af strafudmålingen for overtrædelse af visse paragraffer.

Jeg vil i denne forbindelse ikke undlade at understrege, at der i samme afsnit i straffeloven er pålagt os alle en pligt til at anmelde sådanne lovovertrædelser, hvis man bliver vidende om eller får mistanke om, at de finder sted. Dette ansvar må hvile tungt på os alle, navnlig når det drejer sig om værgeløse børn. Men desværre er der på dette område som på andre en tendens til, at vi skyder det fra os og viger udenom, fortæller os selv, at vi ikke skal blande os. Den egentlige grund er vel i mange tilfælde den angst, vi føler for repressalier, og derfor må der fra politiets og retsmyndighedernes side lægges uhyre vægt på beskyttelse af vidnet, men vi må også lære vore børn, at vi skal være modige nok til under alle omstændigheder at turde beskytte de svage.

Om patruljering sagde ministeren, at den præventive patruljering har et sådant omfang nu, at alle landets borgere på alle årets dage alle døgnets timer bliver betjent af ordenspoliti på døgnvagt.

Her vil jeg stiltødt bemærke, at der mange steder er lidt langt til denne døgnvagt, og at den tit er i den modsatte ende af distriktet, når vi har brug for den. Dette understreges da også af ministerens oplysninger om, at kriminaliteten var steget mere ude i landet end i København og hovedstadsområdet. Derfor må venstre fastholde, at der ikke nedlægges flere landpolitistillinger, og at patruljeringen øges, dels med kørende politi, dels med gående. Her tænker jeg på distriktsbetjente, der kan kigge ind i porte og baggårde og hvert øjeblik kan dukke op om hjørnet og derved være med til at hindre, at volden opstår.

Når venstre lægger så megen vægt på en øget patruljering, er det, fordi den utvivlsomt er med til at skabe den tryghed, der gør, at de ældre tør vove sig ud. Det er meget synd, at skrækken for tasketyverier og især overlast isolerer mange ældre, som kunne have en udadvent, aktiv tilværelse. Jeg har selv oplevet, at nogle ældre deltagere i et sprogkursus holdt op med at komme, da en af deres bekendte havde lidt overlast på gaden. Således vokser angsten og dermed ensomheden. Derfor var det ønskeligt, at det kontaktudvalg, som på det kriminalpræventive råds foranledning nu er oprettet i kommunerne, også havde ressourcer til oplysninger i pensionistforeninger, dels for at fortælle dem, hvordan de skal forholde sig for ikke at være alt for fristende ofre, dels for at oplyse om, at risikoen måske ikke er så stor, som de forestiller sig. Her refererer jeg til ministerens oplysning om ofrenes alder. Ministeren sagde, at ofrene stort set var yngre mennesker – hvis altså disse forholdsvis lave tal for vold mod ældre ikke skyldes, at et tasketyveri med vold som følge ikke bliver registreret som vold, men som tyveri, og derfor slet ikke er med i den statistik, som ministeren her refererer til.

Jeg er helt enig med ministeren i det, der blev sagt om samspillet imellem spiritus og vold. Jeg vil gerne takke ministeren for, at han så klart har givet udtryk for ikke alene i dag, men også i debatter forud for denne debat, at en øget indsats over for spiritusmisbruget må sættes i gang. Jeg deler det håb, at den krig, politidirektøren i København har indledt over for de værtshuse, der ikke overholder loven, breder sig ud over landet.

[Mette Madsen]

Vi lægger også i venstre megen vægt på indsatsen fra kriminalpolitiets side for at få en hurtig opklaring og en så stor opklaringsprocent som muligt.

Hvad angår hurtig retsforfølgning af voldsforbrydere, ønsker venstre dette gennemført i alle led, altså en hurtig retsbehandling og en hurtig og helst omgående indsættelse til afsoning.

Venstre ønsker også en alvorligere bedømmelse af voldsforbrydere. Jeg takker ministeren igen i dag for, at ministeren har foranlediget, at visse domme i grove voldssager ved byret og landsret nu bliver bedømt af højesteret. Vi vil ud fra disse domme få et godt materiale til at vurdere, om man har behov for højere strafferammer, og herefter vil folkettinget naturligvis tage dette op til debat.

Jeg vil overlade til vores ordfører, fru Nathalie Lind, at uddybe disse punkter og her nøjes med at sige, at de ting, jeg her har nævnt, også inden for justitsområdet, naturligvis har en meget præventiv virkning. Vi taler her om et område, der i høj grad har indvirkning på befolkningens retsbevidsthed. Rokker man ved den, mister den enkelte troen på, at det er til nogen nytte selv at overholde love og forordninger, eller man får et samfund med selvtaget og lynchmentalitet, og det ville være ulykkeligt.

For mange af de ting, jeg her har nævnt, ligger ansvaret hos regering og folketting, men for mange andre områder ligger ansvaret uden for dette hus, bl. a. hos kommuner, skoler samt ikke mindst forældrene. For at understrege dette ansvar for en øget indsats fra alle sider mod den stigende vold i samfundet skal jeg herved på vegne af socialdemokratiet, venstre, det konservative folkeparti, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget tilslutter sig justitsministerens redegørelse og udtaler, at vigtige elementer i indsatsen mod volden kan være

en øget forebyggende indsats, hvori må indgå en oplysningskampagne vedrørende volden i vort samfund, bl. a. i samarbejde med det kriminalpræventive råd,

en øget indsats fra politiets side, herunder i form af patruljering,

en hurtigere retsforfølgning samt

en ændring af straffeloven med henblik på en skærpelse af straffen for visse voldsforbrydelser.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Første næstformand (Enggaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Jimmy Stahr (S):

Jeg vil også gerne starte med at takke ministeren for redegørelsen. Ligesom ministeren vil jeg naturligvis anerkende, at straf kan have en præventiv virkning, men jeg mener, at andre bekæmpelsesmuligheder må prioriteres væsentligt højere.

Når et menneske, sløvet af spiritus, bliver aggressivt og langer en næve ud, så har en sådan person næppe gjort sig særlige tanker om, hvorvidt han nu i kortere eller længere tid kan komme i fængsel. Jeg mener kort sagt ikke, at vi kan bekæmpe volden effektivt ved at fængsle flere mennesker i længere tid. Tværtimod vil de økonomiske midler, vi bruger på den del af bekæmpelsen, kunne bruges væsentligt bedre til en bekæmpelse af voldens årsager. Når politi, domstole og fængsler kommer ind i billedet, er volden sket, og uanset om der gives lang eller kort straf til gerningsmanden, så er skaden sket, ikke alene for offeret, men også for et samfund, der må erkende, at det har vold.

Jeg forstod på ministeren, at han også lagde en afgørende vægt på at arbejde med den præventive side af sagen, og her er altså spørgsmålet om ændring af straffen i virkeligheden nok underordnet, al den stund vi faktisk har ganske alvorlige strafferammer for vold, f. eks. mod sagesløse. Det er for øvrigt heller ikke mit indtryk, at lande med lange og hårde straffe ad den vej har haft held til at skaffe sig af med volden.

Det samme gælder for den sags skyld også spørgsmålet om bevæbning af særlige grupper. Her tænker jeg f. eks. på taxachauffører og lokale vagtværn. Hvis man først begynder så meget som at overveje en bevæbning af disse grupper, har man i virkeligheden spillet fallit, og så skal vi nok se en optrapning af den endnu hårdere vold. Derimod kan det

[Jimmy Stahr]

måske være nødvendigt at se nærmere på en straffemæssig beskyttelse af disse grupper.

Det var altså de ting, som vi efter min mening ikke skal gøre. Hvad kunne man så forestille sig? Ja, justitsministeren har allerede været inde på flere ting, og de er alle anbefalingsværdige, men der er også andre ting.

Vi kan ikke i dette spørgsmål undvære hjemmenes og skolernes indsats. Med hensyn til hjemmene skulle man måske prøve at arbejde for en holdningsændring hos de voksne, hvad jeg forstod fru Mette Madsen også var inde på. Hvis man kan få de voksne til at forstå, at vold ikke er nogen løsning, er der en overvejende sandsynlighed for, at børnene også lærer det. Men jeg er ikke bange for at bruge ordet holdningsændring. Det hjælper nemlig ikke, hvis forældrene blot siger, at vold er væmmelig. De må også i handling vise det.

I mit arbejde både i og uden for fjernsynet har jeg mange gange oplevet det skisma, det må være hos mennesker, som i det ene øjeblik stærkt fordømmer vold, f. eks. hos unge, og kræver længere og hårdere straffe og så en time efter med stor fryd sammen med børnene sætter sig foran TV-skærmen og ser en film fyldt med vold. »Bare den er spændende«, er en almindelig bemærkning, og hvis man spagfærdigt forsøger at sige noget om volden i filmen, får man at vide, at det er jo bare film. Men det er jo ikke bare film. Enhver ting påvirker os, også vold, der kommer ind i stuen. Hvordan i alverden har man så tænkt sig at den skulle kunne holdes væk fra gaderne?

Jeg synes, det danske fjernsyn gør sit bedste for at holde det værste ude, men tit har jeg en fornemmelse af, at afdelingerne kan føle sig under pres, f. eks. fra visse radiorådsmedlemmer, der er meget positive over for f. eks. voldskrimier. Det kan ikke nytte, at man skyder sig ind under den fra tidligere tider kendte katarsisteori, altså at vi får afløb for vore voldsinstinkter ved at se vold – underforstået, at så går vi ikke selv ud og slår på tæven. Den teori er for længst forladt af sociologer og psykologer, og undersøgelser viser, at den ikke duer.

Jeg tror, at den daglige vold, som vi præsenteres for – i visse tilfælde også i nyhedsudsendelserne – har en indflydelse ikke mindst på børns holdning til vold. Volden er blevet noget almindeligt.

Nu skal vi jo ikke her i folkettinget censurere fjernsynet eller pålægge det bestemte programholdninger, men derimod kan vi opfordre de voksne, og ikke mindst forældre, til at være mere, meget mere kritiske med hensyn til det, de lader børnene se og høre. Og så kunne de måske samtidig selv være lidt mere kritiske. Derved støtter man de kræfter, der arbejder for bl. a. et mindre voldeligt TV.

Vi skal kort sagt sætte ind i hjemmene, pålægge forældrene det naturlige ansvar for børnenes opdragelse også på dette punkt, idet vi dog samtidig må huske, at forældrene også har andre problemer, som i visse situationer er skabt fra samfundets side, med hensyn til lang arbejdstid, dobbeltarbejde osv.

Men børnene og de voksne møder også volden andre steder end i fjernsynet. Når man ser en del af dagspressen og en del af ugepressen, får man et ganske godt billede af, at vold er en god salgsartikel. Jeg tænker uvilkårligt på, hvordan billedet havde været i ældre tider, hvis den daglige vold dengang var blevet slået op på samme måde på forsiderne, om det ikke ville have påvirket til yderligere vold og til yderligere angst.

Den megen offentlighed omkring volden har nemlig også den effekt, at mange mennesker naturligt bliver skræmte. Jeg tror, formanden for det kriminalpræventive råd, landsdommer Frank Poulsen, har ret, når han i Jyllands-Posten i forgårs, den 9. december 1979, siger:

»Det er i højere grad angsten, der er steget, end volden.«

Det er svært at vurdere ud fra statistikker o. lign., hvorvidt der eksisterer en voldsbølge.

»Men det er givet, at pressen medvirker negativt i denne henseende. Vi bliver påvirket til at være bange. Og jo flere, der holder sig hjemme, des færre er der på gaden, og derved får voldsmandene friere spillerum.«

Også andre kriminologer har været inde på de samme tanker.

Det er indlysende, at også skolen på linje med forældrene må ind i billedet, når det drejer sig om præventiv indsats. Nogle af verdens årsager stammer fra skolen. Jeg tror, de fleste lærere er opmærksomme på de problemer, som kan igangsætte den særlige skolevold, mobning, men i en presset arbejdsituation og i visse tilfælde uden den fornødne støtte fra hjemmene er det svært at sætte ak-

[Jimmy Stahr]

tivt ind for lærerne: Men på trods af det, på trods af det manglende samarbejde må vi stærkt opfordre netop lærerne til at arbejde med disse problemer. Ikke sådan, at der skal afsættes særlige timer til voldsbekæmpelse – det ville virke kunstigt – men hvis lærerne i deres samtaler med børnene og i deres indlæring ville have den problematik for øje, tror jeg, at der er mulighed for at holde volden nede.

Jeg vil gerne pege på et særligt problem, når det drejer sig om mobning. Det er indvandrerbørnenes særlige situation. Disse børn kan meget let komme til at udgøre en særlig risikogruppe, hvis vi ikke er opmærksomme. Megen vold opstår på grund af diskrimination af folk med andre kulturnormer og på grund af manglende forståelighed, og den vold, der først er opstået, har meget let ved at blive en vane. Det har vi desværre mange eksempler på i nyere tid.

Skolen og andre myndigheder må derfor have opmærksomheden henvendt på dette problem, og også her kunne man måske appellere til pressen. Hvis en indvandrer har været indblandet i en voldssag, kan man næsten være 100 pct. sikker på, at både nationalitet og hudfarve bliver nævnt – i mange tilfælde i overskriften. Dette er medvirkende til at øge både diskrimination, mobning og vold. I hvert fald den danske presse burde kunne frigøre sig fra denne diskrimination.

Det er indlysende, at volden i mange tilfælde har sociale årsager. Der kan både være tale om boligproblemer, u hensigtsmæssigt byggeri, arbejdsløshedsproblemer, stress, spiritus og forkert bistand. En del af disse ting har justitsministeren været inde på, og det vil føre for vidt for mig at komme ind på hvert enkelt område i denne omgang, men en virkelig effektiv bekæmpelse af vold er afhængig af en samfundsmæssig indsats over for disse problemer.

Jeg er også tilfreds med, at debatten rejses. I virkeligheden er det også et tegn på, at vi ønsker en bekæmpelse. Jeg tror, at det, jeg generelt vil kalde den danske metode, nemlig at vi prioriterer den præventive side af sagen højt, er den eneste udvej for at holde volden nede.

Nathalie Lind (V):

Ordføreren for forespørgerne har redegjort for mit partis bevæggrund til at rejse denne forespørgselsdebat her i dag, at vi ønsker, at skal fremgå helt klart for befolkningen, at regeringen og folketinget ser med den største alvor på udviklingen i voldsforbrydelserne, på den stigning, som ministeren jo oplyser er konstateret til 30 pct. i de senere år, og at vi mener, at der må sættes ind for at ændre den voldsmentalitet og den hærværkstendens, der præger samfundet.

Vi har allerede hørt mange forslag hertil, ikke mindst forslag, som vil have virkning på længere sigt, altså vedrørende den forebyggende indsats. Det har været nævnt både af ministeren og af ordføreren for forespørgerne, fru Mette Madsen. Også jeg tillægger den forebyggende indsats meget betydelig vægt, og jeg kan også være enig med hr. Jimmy Stahr i, at dybest set er det en holdningsændring – en forståelse af, at vold er nedværdigende, at råhed og grovhed også ødelægger det menneske, der anvender disse metoder – der skal til. Det er rigtigt, at den tiltagende vold ikke kun er et spørgsmål om politi og paragraffer og straf.

Men det, som jeg her ville komme med nogle bemærkninger om, er, hvad ministeren har anført i sin redegørelse om, hvad han mener der kan gøres rent aktuelt, konkret, på det kortere sigt, for vi må jo erkende, at den forebyggende indsats vil det være et stykke tid før vi ser resultaterne af.

Må jeg om de mere konkrete ting, ministeren har nævnt, for det første tage frem spørgsmålet om den geografiske fordeling af de anmeldte voldsforbrydelser. Her fremgår det, at der er tale om en stigning på 8 pct. i København, på 25 pct. i hovedstadsområdet og på 36 pct. ud over landet. Jeg vil derfor godt spørge ministeren, når disse tal nu er kommet frem: hvilke overvejelser giver dette anledning til? Er det en ændret fordeling af politistyrken? Er det en ændret form for indsats, ministeren mener er nødvendig? Eller kan der gives nogle oplysninger om, hvad grunden er til, at der i visse områder er en så særlig stor stigning og omvendt en så begrænset stigning i København?

Ministeren har også været inde på spørgsmålet om, hvorvidt påstanden om, at volden er blevet grovere, er rigtig, og han nævner bl. a. – det vidste vi vel også i forvejen – at langt den overvejende del af volden – i hvert

[Nathalie Lind]

fald den vold, der bliver anmeldt – har forbindelse med spiritus og værtshusbesøg. Ministeren siger så, at det kun er en ubetydelig del af den samlede vold, som drejer sig om vold mod sagesløse personer. Når vi ser på de absolutte tal, har jeg i hvert fald ingen muligheder for at bestride det. Det ligger vel også i sagens natur, at er den altovervejende del værtshusuorden, spiritusmisbrug osv., optøjer og spektakler, så bliver det, der er tilbage, jo den mindste del. Men det, jeg synes var interessant at få at vide, er – det ved jeg ikke, om man har nogen statistik for, eller om man på anden måde kan skaffe oplysning om det ved at se på de domme, der afsiges – hvordan udviklingen har været, jeg synes, det er det mest interessante at se på udviklingen med henblik på at finde ud af, om volden mod sagesløse personer har været stigende. Det er vel i virkeligheden det, interessen skal samle sig om.

Ministeren nævner – og jeg deler helt hans opfattelse – at han er indforstået med, at en effektiv patruljering fra politiets side har en betydelig præventiv virkning. Jeg må sige her, at jeg var egentlig mere tilfreds med denne redegørelse fra ministeren end med den manglende omtale af disse ting fra den socialdemokratiske ordfører. Ministeren siger, at denne indsats fra politiets side må ikke blive forringet. Jeg har ikke de nøjagtige ord, men jeg opfattede det sådan, at man overvejede udviklingen i kriminaliteten og regeringen havde planer om, at man ville forøge ansættelserne ved politistyrken i 1980 og 1981 ud over den styrke, som var planlagt. Det kan jeg da kun hilse med stor tilfredshed. Det er jo et spørgsmål, vi gentagne gange har diskuteret, og ministeren ved, hvilken vægt vi fra mit partis side har lagt på dette, hvordan vi gentagne gange har taget initiativet til – og også flere gange haft held til – at få forøget bevillingerne til politiet. Det, som interesserer mig at høre her i dag, er, hvor konkrete disse planer er. Vi andre har jo som opposition fremsat ændringsforslag om forøgede bevillinger til politiet, bl. a. fra mit partis side om 50 mill. kr. på den kommende finanslov. Betyder ministerens udtalelse, at der altså er tilslutning til dette, eller hvad ligger der i ministerens ord på dette punkt?

Det sidste af disse konkrete punkter, jeg skal sige noget om, berører delvis det, vi var

inde på under de tidligere punkter på dagsordenen. Det er spørgsmålet om straffen for vold. Jeg har vel også nok principielt den opfattelse, at indtil videre må vi sige, at de eksisterende strafferammer er rimelige, men jeg vil spørge, hvad der ligger bag nogle udtalelser fra ministerens side om, at i stort set alle tilfælde idømmes der frihedsstraf i tilfælde af vold mod sagesløs. Det ved jeg godt er praksis, men ligger der i dette et tilsagn om, at ministeren er positiv over for at overveje, at man f. eks. fik en minimumsstraf dér? Det var vi jo inde på, da vi diskuterede det konservative forslag for lidt siden. Jeg tror, vi i hvert fald skal følge udviklingen og være opmærksomme på dette, og at der også i det forslag til dagsorden, som regeringen er med til at fremsætte, må ligge en tilslutning her.

Det var nogle enkelte punkter, jeg tog op. Ellers har der jo været anledning til på meget bred basis at få en vurdering af disse ting, og jeg vil gerne gentage det, jeg sagde før: det drejer sig om meget andet end paragraffer og straf og politi – men jeg vil følge til: det drejer sig også om disse ting.

Hagen Hagensen (KF):

Der er for megen vold i dette samfund, sagde justitsministeren, og han gjorde det med rette. Der er derfor også grund til at være glad for, at man får en mulighed for at drøfte forholdene. Nu kan man sige, at de drøftelser, vi har i dag, måske ligger lidt tæt op ad hinanden, og der kan vel komme forskellige gentagelser, men kendsgerningen er i hvert fald, at emnet er det nødvendigt at drøfte.

Formanden for det kriminalpræventive råd, Frank Poulsen, er citeret for at have sagt, at det mere er angsten for vold end volden, der er steget. Nu ved vi, at volden er steget, men angsten er minsandten steget mange gange mere. Der er en frygt, ikke mindst hos de ældre iblandt os, for at gå ud, i hvert fald når det er mørkt. Det er denne frygt, vi skal prøve på at bekæmpe, og det er naturligvis også den vold, der vitterlig er, som vi skal prøve på at gøre noget imod.

Det er vel sandt, når justitsministeren siger, at det er undtagelsen, at ældre borgere udsættes for egentlig vold i straffelovens forstand. De chikanepregede forhold, der er ved voldsom optræden, lader ministeren ude

[Hagen Hagensen]

af betragtning. Ministeren har naturligvis ret i at sige dette, men de ældre, der får røvet deres taske og får et slag, så de vælter og brækker lårhalsen, eller hvad der nu hører til – man er jo skør, når man bliver gammel, i hvert fald i knoglerne – opfatter i hvert fald det, der sker over for dem, som vold. Om det så hører ind under straffelovens bestemmelse dit og dat eller måske ikke engang det, det er egentlig ganske ligegyldigt, for de føler, at der er begået vold imod dem, og de er utrygge ved overhovedet at færdes ude.

Det er dér, vi først og fremmest skal sætte ind. Hvordan gør vi det? Det må først og fremmest være en appel til hjemmene. Det er blevet nævnt – jeg kommer til at sige noget af det samme, som allerede er sagt – at det er hjemmene, det er skolen, det er vores ordensmagt, og det er også vort socialvæsen. Det er de 4 ting, vi kommer til at bygge på, hvis vi skal prøve på at komme igennem med at få bekæmpet volden. Der skal være ansvarsbevidsthed hos os alle, for vi skal prøve på at være med til at forebygge gennem belæring og gennem at vejlede. Forebyggelse er bedre end efterfølgende behandling, der jo nemt kan risikere at indeholde straf.

Der skal være en respekt for næsten og en respekt for alle andre, ikke blot den selvrespekt, som man søger på en særegen måde at hævde gennem udøvelse af vold. Men alt dette kan vi vel nok først komme til at gøre på længere sigt, og vi må derfor også se lidt på, hvad der kan gøres på kort sigt.

Jeg tror, ministeren har ganske ret i, at vi allerede skal begynde ved de 12–16-årige, måske endda ved dem, der er yngre endnu. For der er kommet noget ind, ikke mindst i skolen, hvor det vist ikke er spor rart mere at være lærer i en klasse, hvor der er tendenser til voldelig optræden. Jeg skal lade de voldsomme ting ligge, vi har hørt om de senere dage. Jeg vil blot tænke på den almindelige lille tendens til vold, og hvordan vi skal bekæmpe den. Dér skal hjemmene med ind, det er der ikke spor tvivl om, og vi skal også bede om, at andre prøver på at vejlede og belære de unge om, at sådan kan det ikke være. Det fører til noget galt.

Jeg forstår også, at der er en gruppe, der er lidt ældre, vel dem, vi normalt kalder de 16–19-årige, som er skuffede over at være kommet ud af skolen. Der er ikke rigtig noget virke for dem. Hvad skal de egentlig gøre

er? Lediggangen driver dem måske ofte ud i noget, som de ikke helt kan overse. Jeg vil også tro, at dette at skulle vise sig i forhold til andre, få andre med til at gøre noget, som man godt ved ikke er helt i orden, det udarter på den ene og den anden måde. Det er her, vi også skal prøve at gribe ind.

Jeg vil sige, at der på den længere sigt skal gøres meget arbejde gennem hjemmet, gennem skolen og gennem bistand. Når dette er sagt, vil jeg også sige, at på kort sigt er vi nok nødt til at gøre noget af det, som vi har rørt ved i dag. Vores retsplejebestemmelser må skærpes. Det er muligt, at straffene for vold skal være noget større i visse sager, når det går ud over sagesløse.

Jeg hører til blandt dem, der ikke synes om, at vi skal udvide strafferammerne, for de er vist egentlig vide nok, men det er muligt, som det er sagt, at hvis vi ikke får tilpas strafudmålinger under de nugældende strafferammer, må vi indføre en mindstestraf for vold mod sagesløs person. Mindstestraf må være ubetinget fængsel, og den skal komme hurtigt efter, at volden er begået. Man har det i Sverige, hvor mindstestrafpen, når nogen har lidt skade på legemet, er 1 år. Det er ikke dermed sagt fra min side, at det skal være det samme herhjemme, men vi skeler jo ofte til, hvad man gør i broderlandet, og det kunne godt være, vi skulle overveje disse ting.

Jeg siger dette af generalpræventive grunde for at søge at afholde flest muligt fra at begå vold, ikke med ønsket om, at de skal straffes. Tværtimod ønsker jeg det ikke, jeg ønsker, at vi på anden måde skal kunne bevare dem i et fornuftigt samfundsliv, og skulle de være kommet ud for at blive straffet, så skal vi også prøve på at føre dem tilbage til samfundet, hvor de skal gøre en nyttig gerning bagefter.

Jeg vil godt opholde mig et øjeblik ved spørgsmålet om vor ordensmagt. Der er for mig ikke tvivl om, at den bør styrkes. Jeg er glad for ministerens oplysninger, som vi jo kendte, om, at vores politiovervågning er blevet bedre, men der er ikke spor tvivl om, at den af borgerne ikke føles som god nok, for de ser så sjældent betjenten på gaden eller på vejen. De ser en bil, der farer forbi, »politi« står der på, og hvad gør det? Så er den kørt og væk rundt om hjørnet. Hvor er den gående mand henne? Hvor er han, der

[Hagen Hagensen]

kender dem, der står på hjørnet, hvor der er ved at blive ballade? Hvor er distriktsbetjenten, der kender sit felt og ved: dér skal jeg ind og kigge, der er ved at ske noget dér. Landbetjenten kendte også til forholdene, når der var kroballer og alt det der. Det er muligt, at vi har fået en større slagstyrke i vores ordensmagt, men vi må ikke opgive det nære forhold til borgeren, hvor borgeren føler sig tryk ved, at han ser ordensmagten; han kan gå hen til den, han kan ringe til den, og den kan komme til stede. Det er noget meget væsentligt.

Jeg er ganske klar over, at vi ikke kan udvide vores politistyrke så voldsomt, som jeg egentlig gerne så det skulle gøres. Derfor er der også fra vor side stillet et ændringsforslag til finanslovsforslaget om at yde 36 mill. kr., men heller ikke mere, på årsbasis til at bygge vores politi ud. Der er jo grænser for, hvad vi kan udanne, og derfor må vi altså tage det lidt overlangs.

Jeg tror, der kunne ske en del ved, at man udvidede reservepolitistyrken, det vil sige polititjenestemænd, der er fyldt 63 år, og som er gået af. De kan øve megen god indsats. Det gælder om sommeren på lejrpladser, og hvad der hører til dér, hvor mange er sammen, bare der er en uniformeret ordensmagt til stede, det dæmper det hele ned på en måde, som vi kun kan være tjent med.

Hvad angår skolen, vil jeg godt sige, at den sikkert gør meget godt allerede nu for at virke til, at børnene skal være ordentlige, men der kan nok gøres en del mere. Hvis klubber og læsesale, og hvad dertil hører, holdes åbne, når der er ferier og frihed, kunne det sikkert hjælpe med til at aflede, selv om jeg naturligvis er klar over, at den lidt større unge nok ikke sætter sig ind og læser Anders And osv., hvis der er ved at blive skæg i gaden. Så er det vistnok en anden form for opsyn, der skal til. Men det er alt sammen noget, som vi må prøve på hen ad vejen at få gjort.

Jeg er også godt klar over, at spiritus naturligvis er årsag til megen vold, og jeg er tilfreds med, at der sættes ind over for værts-huse, der ikke overholder de bestemmelser, de skal følge. Men det er næppe den vold, vi drøfter her, det, der udgår derfra, for det går vel ofte ud over dem, der har været gæster, at man kommer op at skændes og slås. Det er vel ikke vold, som vi forstår den. Det vil

vi også godt være fri for, men den vold, vi ønsker at være fri for, er den mod den sagesløse. Den kan naturligvis blive foretaget af dem, der har fået for meget sprit, men ofte er det, hvor de er samlet i bander eller flere sammen, at de simpelt hen udøver vold.

Jeg har prøvet på at trække nogle ting frem her af det, som jeg synes der kan gøres for at modvirke volden. Vi har alle sammen et ansvar, og vi skal prøve på at virke med til at leve op til, at volden bliver mindre. Må det end komme til at gå ud over nogle enkelte til at begynde med, fordi vi sikkert må igennem en periode med straffe, så håber jeg på, at vi snart kan få lagt det om, således at vi undgår at straffe, men gennem belæring og vejledning kan nå til, at man afstår fra at øve vold.

Jeg skal til slut sige, at vi også fra mit partis side med tilfredshed har sluttet os til den dagsorden, der er foreslået her, hvor der udtales et ønske om en bred indsats mod volden. Det trænger vi til.

Knud Lind (FP):

Man må med beklagelse konstatere, at volden er i stadig stigning i velfærdsstaten Danmark. Man kan samtidig konstatere, at velfærden i sig selv ikke er nok til at dæmpe forbrydelsernes antal, det stik modsatte har vist sig at være tilfældet. Drab, vold, hærverk og brandstiftelse hører til dagens orden, og alle kategorier er i kraftig stigning fra 5.726 i 1967 for de nævnte kategorier og op til 18.090 tilfælde i 1978. Det værste er nok, at de helt unge, dvs. de 17-årige, står øverst i kriminalstatistikken.

To-amerikanske psykiatere har i deres afhandlinger over den kriminelle personlighed konkluderet, at visse børn har en kriminel personlighed, som senere kan gøre dem til lovovertrædere, uanset om de kommer fra et velhavende eller et fattigt miljø. Pædagogerne påstand om, at det altid er samfundets skyld, hvis et barn bliver kriminelt, er brudt. Hvis man ser bort fra børn med medfødte personlighedskarakterer, så skulle man tro, at de resterende var blevet reddet af velfærds-samfundet, men det er bare ikke tilfældet.

Hvad er så skyld i forbrydelsernes og især voldens stigning i Danmark?

Der er mange faktorer, der spiller ind, og som har været med til at undergrave samfun-

[Knud Lind]

dets moral, selvdisciplin, respekten for samfundsværdierne og lovene og ikke mindst respekten for medborgerne og især de ældre. Forældrene har mindre tid til at opdrage deres børn, hvis de begge er udearbejdende. Når forældrene kommer trætte hjem, skal der laves mad, og derefter skal forældrene se fjernsyn. Samværet og det opdragende moment indskrænker sig i det daglige til en kort dialog om, hvilket TV-program man skal se. Forældrene har overladt opdragelsen til børnehaven, skolen og fritidshjemmet, hvor pædagogernes frie opdragelse for længst har spillet fallit. Det ses tydeligt i kriminalstatistikken. Mobning i skolerne, en kniv i ryggen på læreren eller hærværk på lærernes biler. Pædagogernes ansvarsløse opdragelse har givet bagslag. Fjernsynet og pressen er lidet folkeopdragende, nærmest det modsatte. Ungdomsredaktionen anbefaler, at man skal »stjæle dansk«. Aviserne skriver i det daglige kun om det negative i samfundet, aldrig om det positive. For visse dagblade er moralen og det positive omvendt proportionalt med oplagstallet. Den ene dag hetzer pressen mod politiet. Den næste dag skriver samme presse om angsten for volden og gadeterror af ungdomsbander og råber på mere politi.

Kriminalforsorgen og fængselsmyndighederne har undergravet og udhulet den generalpræventive straf ved i vidt omfang at benytte sig af sin administrative magt til tidligere prøveløsladelser. I dag er det normal praksis, at en straffet bliver løsladt, når to tredjedele af straffen er udstået, men man er også begyndt at tale om at gå helt ned på halvdelen af straffen, ligesom man er begyndt at lade den pågældende afsone straffen uden for fængslet i et pensionat eller et privat hjem. Fængselsmyndighederne har uden retskendelse og uden om domstolene devalueret den tidsbestemte straf i en sådan grad, at retsbevidstheden i befolkningen har lidt et knæk. Domstolene har også deres del af ansvaret ved at give alt for mange betingede domme og betingede tiltalefrafald. Ca. 75 pct. af samtlige personer, der bliver retsforfulgt, slipper med en betinget dom eller tiltalefrafald, nævner politimester Flagstad i en artikel.

Der går også alt for lang tid fra gernings-tidspunktet og til domfældelse. Det virker demoraliserende på lovovertræderen. Lovovertræderen får indtryk af, at der sker jo

ikke noget, hvorefter lovovertræderen måske begynder på nye voldshandlinger eller forbrydelser, og da den sigtede har krav på, at sagerne behandles under ét, betyder det, at domsafsigelsen skubbes endnu længere ud.

Risikoen for, at en forbrydelse bliver opklaret, har også en væsentlig betydning. Opklaringsprocenten er faldet til 23 pct. i gennemsnit på landsbasis. Politiets personalenormering er ikke vokset i takt med det stigende antal forbrydelser, og det betyder, at politiet rent opklaringsmæssigt er kommet ind i en ond cirkel. Flere forbrydelser betyder flere anmeldelser til politiet. Flere anmeldelser giver mere skrivearbejde i form af anmeldelsesrapporter, journalisering og statistik m. v. Det betyder, at der bliver mindre tid til efterforskningen, mindre tid til det opsøgende arbejde, mindre tid til det præventive arbejde. Lovovertræderen får det indtryk, at der sker ikke noget som helst, og fortsætter måske over i en grovere vold. Frygten for at blive opdaget bliver mindre, for hver gang det går godt, og hvis pågældende endelig skulle blive anholdt og opdaget, tror han, det bare var et uheld. Den slags breder sig som ringe i vandet.

Et stigende alkoholforbrug især hos de unge er en meget vigtig faktor i problematikken om den stigende kriminalitet, særlig hvad angår vold og hærværk. I mange byer behøver man ikke at spørge om vej, hvis man vil gå fra det ene værtshus til det andet. Man behøver blot at følge sporene, som berusede, hæmningsløse unge mennesker har lavet i form af knuste ruder, væltede bænke og blomsterkasser, knækkede trafikskilte og biler, som har været udsat for hærværk, og eventuelle volds ofre.

De bevilgende myndigheder uddeler med gavmild hånd den ene spiritusbevilling efter den anden eller forlænger værtshusenes åbningstid, og på grund af personalemangel er politiet ikke i stand til at kontrollere, om der udkænkes for mindreårige. Værten er kun interesseret i at sælge så meget spiritus som muligt. Værten ansætter måske en udsmitter, som smider de mest berusede og aggressive ud på gaden, hvor de så kan afreagere ved at slå en sagesløs, tilfældig borger til invalid.

Den tilfældige vold skaber den største angst. Hvor tilfældig er den tilfældige vold? Er det en tilfældighed, at man har et knøjern eller en springkniv i lommen eller bruger en

[Knud Lind]

motorcykelkæde som livrem? Nej, det er våben, der skal bruges, når lejlighed gives. Er det en tilfældighed, at volden for det meste rammer de svage i samfundet, kvinder, folkepensionister m. v.? Selvfølgelig er det ikke det. De fysisk svage er de mest udsatte. Skulle en gerningsmand blive anholdt, forklarer han ofte ved afhøring, at han ikke husker noget på grund af beruselse. På den måde forflygtiges ansvaret og den bevidste handling, og inden man har set sig om, har kriminalforsorgen gjort den bevidste voldsmand til en stakkels alkoholiker eller stofmisbruger, hvor det er samfundet, der er den skyldige. Hvis den overfaldne er i stand til at gå ud på gaden, vil offeret kunne møde gerningsmanden, der er på vej til socialkontoret efter kontanthjælp. Han drak jo understøttelsen op i går. Måske kan det også blive til en ny jakke i stedet for den, som gerningsmanden fik svinet til med blod fra offeret. Den tilfældige vold er slet ikke så tilfældig, som nogle gerne vil gøre den til. Det er kun bekæmpelsen af volden, der virker tilfældig. Derfor er det heller ingen tilfældighed, at retssikkerheden og retsbevidstheden er undermineret.

Hvad gør vi så for at bekæmpe volden? På kort sigt mener jeg at vi skal have en bedre opklaringsprocent, en større risiko for opdagelse med andre ord, men det betyder også mere politi, bedre kontrol med værtshusene, større bøder for udskænkning for mindreårige, bedre patruljering, det vil også sige mere politi på gaden, mere effektiv overvågning af særlig udsatte steder, eventuelt ved brug af f. eks. TV-overvågning, hurtigere sagsbehandling plus rettergang i voldssager, en skærpeelse af våbenloven vedrørende straf for besiddelse af slag- og stikvåben samt skydevåben, bortfald af 2/3-reglen i større voldssager.

På lang sigt mener jeg der skal større samarbejde til mellem skoler, fritidshjem, forældrene og politiet. Eventuelt kan man lave en særlig kort straf for de helt unge, som ikke har været inde i kriminaliteten før, det vil sige en straf på f. eks. 8 dage eller 14 dage, for at de kan mærke, at her er altså gjort noget galt. Det skulle vel at mærke være en straf, som ikke stod i deres papirer senere, en straf ved en førstegangsforsøelse, hvor de i 8 dage kunne tænke over det, de havde gjort – i stedet for at give dem disse mange tiltalefrafald.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er i anledning af hr. Knud Linds brug af bl. a. statistik og tilfældige avisoverskrifter. Jeg må på det mest indstændige advare mod, at man bruger statistik på den måde, som medlemmet gjorde. Jeg kan nævne, at i en vis tidsperiode i Århus, da vi talte bankrøverne op, var halvdelen af bankrøverne politifolk. Tænk, hvis man brugte det på samme måde som medlemmet, så var halvdelen af forbryderne politifolk.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg kan meddele den foregående taler, at jeg brugte politiets statistik, og jeg har beholdt mig til en del af de artikler, som politimester Flagstad har skrevet. Men jeg har bemærket tidligere, at den foregående taler engang talte om at bekæmpe den forskellige vold m. v. ude i landsbyerne ved, at man skulle have en bus, der kørte rundt, og som der stod »Politi« på. Så kunne folk henvende sig dér, hvis de havde noget at klage over. Det taler meget mere tydeligt om hr. Bernhard Baunsgaards indsigt end det sidste.

Poulsgaard (FP):

Når man lytter til denne debat, sidder man og bliver deprimeret. Er det folkets stemme, der taler herinde? Ja, vi er folkets valgte, vi burde tale med folkets stemme, men hvad er det, man siger? Vi skal gøre lidt mere for forældrene osv. Fru Mette Madsen var ved at slå sig til ridder på denne sag ude i befolkningen, nu skulle der søreme gøres noget. Hvad kommer der ud af det? En vat-ted dagsorden.

Hvad er det, folk siger? Giv dem en lussing, færdig med fyrre! Giv dem en lussing! Man stiller her og siger, det er forældrenes skyld. Men man fratager forældrene alt. Man må jo ikke opdrage sine børn. Hvis man stikker sine unger en lussing, så er man jo kriminel og hjemfalden til straf. Man kan kun sige: Fy, fy, lille Per, det må du ikke! Det er jo den snak, der går.

Man står her med de flotte statistikker og siger: ja men volden er ikke steget. Jeg ved ikke, hvor man har det fra, men jeg ved, at

[Poulsgaard]

ude over det ganske land – og det er lige meget, hvor det er i landet, desværre – tør ældre mennesker ikke færdes på gaderne efter mørkets frembrud. Det kan være indbildning måske, men det siger lidt om den frygt, der er kommet op i befolkningen. Vi kan simpelt hen ikke være det bekendt. Det er vanvid, dette her.

Hvad skal vi så gøre? Ja, man kunne gøre mange ting, men man skal i hvert fald ikke gøre det, som hr. Jimmy Stahr er inde på. Nej, hr. Jimmy Stahr, den danske metode har spillet fallit, hr. Brydensholts linje har spillet fallit. Det er jo vanvid, at vi sætter en masse mennesker ind, der har fået en spritdom. Jeg vil ikke tage de mennesker i forsvaret, der kører spritkørsel, for det er forbryderisk, men i de allerfleste tilfælde går det alligevel sådan, at de slipper hjem, uden at de begår hærværk til skade for andre. Men de sidder og optager vore fængsler. I stedet for kunne man give dem en ordentlig bøde, som de kunne mærke. Så kunne man få disse voldsforbrydere puttet ind med det samme. Vi er i den situation, at politiet nogle gange simpelt hen ikke gider arrestere dem, for dommerne lukker dem ud lige så stærkt, som politiet får fat på dem.

Man kan tage en sag som den fra Hjørring, hvor 6.000 mennesker skriver under. Hvad skete der i Hjørring? 3 måneder efter, at en knægt på 16 år påstår, han har fået en lussing, kom han ind på politigården – han skulle vist hente sin knallert, eller hvad det var han skulle; han skulle betale en lille bøde – og så sagde han: »Dengang betjenten arresterede mig, gav han mig et par på torsken.« Det sagde han 3 måneder efter, at det var sket. 6.000 mennesker skrev under på en protesterklæring. Alligevel bliver den betjent suspenderet, og han bliver sikkert afskediget fra politiet. Betjenten har aldrig indrømmet, at han har stukket den knægt et par flade. Jeg håber da, han har det, for knægten fortjente i hvert fald at få de par lussinger dér. Men det har han aldrig indrømmet. Det er simpelt hen en hetz, man fører mod politiet. Det er hr. Brydensholts linje.

Vi kan tage ud i lufthavnen, og så kan vi se, at der står betjente. Fra det ganske land skal de fare kilometer efter kilometer for at arrestere os voldsforbrydere, når vi kommer og skal med en flyver. Man misbruger simpelt hen politiet på det groveste. Skal man

have sikkerhed i lufthavnene, burde man nok satse på at få uddannet personale, der kunne klare det, hvis der var problemer. Det er i hvert fald ikke noget, vi skal bruge politiet til.

Vi må se i øjnene, at landet stander i våde; vi har ikke ubegrænsede midler, vi kan ikke ubegrænset forøge politiets bevillinger, selv om vi gerne ville. Man har i dag en fjollet fartgrænse på 80 km, og derfor må politiet tage ud og genere de borgere, der har kørt lidt stærkere, måske fordi de skulle skynde sig hen at bestille noget. Her kunne man måske også frigøre nogen arbejdskraft.

Med det samfund, vi har, med de konflikt-situationer, der opstår – og opstår hyppigere og hyppigere, fordi samfundet er i krise – må vi se i øjnene, at vi får flere Bækkelundsager, vi får flere Infosager. I øjeblikket er det oppe i Hirtshals, der er ballade, hvor arbejdsgivere og arbejdere i skøn forening har bud efter politiet. Så længe vi er i en så desperat situation, med kriser på arbejdsmarkedet, vil der også være brug for politi til at løse den slags opgaver, så folk, der ønsker at udføre deres arbejde i fred og ro, får lov til det.

Alt det taget i betragtning må vi altså se på, hvordan vi får så meget politi som muligt frigivet til det egentlige politimæssige arbejde, de skal udføre. Så må vi lade andre udføre det rutinemæssige og kontorarbejdet, og hvad der ellers er.

Jeg var glad ved, at denne forespørgsel blev rejst. Jeg synes, det var et prisværdigt initiativ, men jeg tror, der er mange, mange, der bliver dybt, dybt skuffede, hvis det, der kommer ud af det, er det vattede dagsordensforslag. Jeg skal ikke på nuværende tidspunkt sige, hvordan mit parti vil stemme til dagsordenen.

Ebba Strange (SF):

Der var meget i hr. Knud Linds indlæg, jeg godt kunne have haft lyst til at kommentere, men jeg vil ikke bruge min taletid på det. Der er kun én ting, jeg vil anholde, og det var eksemplet med skoleelever, der rønder og stikker en kniv i ryggen på lærerne. Jeg ved godt, hvor den historie stammer fra, det er en ulykkelig knægt på en skole i Århus, og jeg synes, det er fantastisk farligt, hvis et folketingsmedlem begynder at inddrage den slags eksempler på ulykkelige børns

[Ebba Strange]

handlinger som eksempel på volden i dette samfund. Derfor bliver jeg nødt til at sige det nu. Jeg synes, det er rystende og katastrofalt, at det skal tages som udtryk for en generel stigning i volden. Den dreng har det skidt, og det ved i al fald alle, der kender ham.

Jeg vil også godt sige lidt om det med statistikkerne. Vi har i dag fra flere sider fået statistisk belæg for, at volden i Danmark er stigende. Jeg kan selvfølgelig også læse kriminalstatistikker, og af dem kan vi så læse, at antallet af registrerede, anmeldte voldskriminelle hændelser er steget. Men vi ved også, at statistikken har ændret sig i årene fra 1970 til 1978, idet der i 1975 skete det, at man under denne voldsstatistik begyndte at inddrage nogle områder, som ikke har med direkte vold at gøre: nægtelse af aftjening af værnepligt, anslåen af falsk brandalarm og lignende hændelser. De er altså med i voldsstatistikken, og det har vel egentlig ikke ret meget at gøre med det, vi taler om i dag.

En anden ting, jeg også godt vil gøre opmærksom på i forbindelse med statistikken, er, at anmeldelser finder måske sted i højere grad, når volden rykker ud af det traditionelle værtshusmiljø og ud på de øde gader, hvor vi møder den på en anden måde. Jeg tror såmænd, at værtshusvold har været en barsk affære, også inden statistikens tal var så høje, som de er i dag.

Vi ved også – det ved vi fra Københavns politi – at man fra Københavns politis side har skærpet kursen over for voldsforbrydere og i flere tilfælde sigter efter straffeloven for forhold, som tidligere blev ordnet via politivedtægten.

Vi kan også se politiets forstærkede indsats ved at se på den udrustning, politiet i dag er i besiddelse af i forhold til for 10 år siden: hård udrustning, visir og hjelme, som skulle de ud i krig, når de skal ud og splitte en arbejdsblokade eller fange nogle hashsælgere i Christiania. Denne statistik skal altså tages med meget forbehold. Men selvfølgelig er vi også i socialistisk folkeparti bekymrede for, at der er så meget vold i dette samfund, som der er, helt uanset hvor meget den så er steget. Jeg vil imidlertid advare imod, at dette folketing bruger sin tid til at øge den angst for vold, som findes i samfundet. Det kan vi let komme til, hvis vi ligesom giver problemet nogle dimensioner, som det ikke skal

have. Vi ved godt, at for hver enkelt af os er det temmelig usandsynligt, at vi bliver voldsofre, og vi ved også, at for andre personer er det sandsynligt, at de bliver det flere gange, så statistikken kan bruges til så meget, og sandsynlighedsberegninger kan udtrykkes på vældig mange måder.

I socialistisk folkeparti vil vi også gerne være med til at gøre vort til at formindske den vold, der faktisk findes, og vi vil også gerne være med til at dæmpe angsten for vold, som findes ikke mindst hos ældre mennesker og hos kvinder, selv om der rent statistisk faktisk er mindst chance for, at de bliver udsat for vold.

Men hvis vi skal gøre noget ad politisk vej, så mener jeg virkelig – det er en opfordring til justitsministeren – at vi skal vide meget mere, end vi ved i dag om, hvad volden egentlig er for en størrelse. Noget ved vi selvfølgelig. Vi ved f.eks., at vold i meget højere grad udøves af mænd end af kvinder. Vi ved også, at den i visse tilfælde starter allerede i skolealderen, hvor drengene er mere voldsomme end pigerne, de er mere aggressive. Jeg tror, det har meget at gøre med de krav, der stilles til drenge i det her samfund, de skal nemlig vokse op til at blive rigtige mandfolk. Rigtige mandfolk græder ikke, og det er en mandenorm at bruge sin fysiske styrke også til at slå på tæven, hvis man ikke kan klare sig på anden måde. Det er også drenge i skolerne, der har de fleste adfærdsvanskeligheder, for samtidig med, at den dér dreng/mandenorm er noget med en ordentlig fysik, så er skolens norm noget med at sidde stille længe ad gangen og gøre, hvad der bliver sagt. Mange familier har større ambitioner på drengenes vegne, end de har på pigerne. Hvis drengene ikke rigtig kan få deres eget jeg til at leve op til disse forventninger, kan man måske få prestige ved at være stor og stærk og ved at stikke på tæven.

Vi oplever ofte, at der bag de halvstore knægte, der virker forfærdelig barske, når de er i flok, gemmer sig små, bange drenge, der i virkeligheden meget hellere ville hjælpes til at finde sig selv end rende rundt og spille store.

Drengene får også flere tæv derhjemme, end pigerne gør, og hvorfor i alverden skulle de så ikke selv gribe til det middel, når de bliver presset, når det er det middel, de er

[Ebba Strange]

blevet udsat for, når de har opført sig uhen-sigtsmæssigt derhjemme? Vold avler vold, og derfor er det grænseløst hykleri, hvis man på den ene side fordømmer, at nogle er voldelige, og på den anden side selv anvender volden, f.eks. i sin opdragelse af børn.

Der er blevet sagt i debatten, at hvis vi skal modarbejde volden, skal vi starte i hjemmene, og det er jo rigtigt, at det skal vi. I skolerne er de fysiske overgreb nu forbudt fra de voksnes side, men i hjemmet findes de stadig væk. Hvor skal børn egentlig lære andre adfærdsvaner fra, hvis de ikke skal lære dem af de voksne? Der kommer så fjernsynet og alle de andre mediepåvirkninger ind i billedet, som også andre ordførere har været inde på. Vi ved, at især børn, der har en dårlig voksenkontakt, som bliver holdt meget lidt af, i høj grad bruger film, fjernsyn, seriehæfter og sådan noget til at få opbygget deres personlighed med. Hvis de i den påvirkning møder en forherligelse af volden, vil det også blive naturligt for dem selv at synes, at vold er noget smart noget, noget, der kan bruges i en snæver vending.

Igen kan man også godt lave statistikker over, hvor mange voldsfilm der vises, hvor mange voldshæfter der sælges, men det er meget svært for os at få et billede af, om det er den samme person, der stort set hver eneste dag ser voldsfilm og læser voldshæfter, eller om det er en stor gruppe, der med jævne mellemrum udsættes for den påvirkning, man får ad den vej. Jeg er sikker på, at der er en forbindelse mellem tit og jævnlig at få den påvirkning og så det at være tiltrukket af at bruge volden.

Det kunne på et sådant område være fristende at gå forbudsvejen, men vi ved godt, at forbud har en tendens til at blive overtrådt og fremme sorte markeder, og derfor er det selvfølgelig en bedre vej at gå at prøve at mindske behovet for at bruge volden som udtryksmiddel.

Der er også blevet talt om spiritussen. Vi ved, at det ofte er mennesker, der har drukket for meget, der griber til voldsomheder, men alligevel går vi heller ikke i SF ind for spiritusforbud.

Så er spørgsmålet, hvad man kan gøre for at give unge mennesker nogle andre normer end dem, der påvirker til vold. Tja, det fortlivende er jo, at der ofte til volden er knyttet et spændingsindhold, som tiltaler unge,

der søger indhold i deres tilværelse, og derfor vil voldelig adfærd ofte være erstatning for et egentligt indhold i tilværelsen. Det vil sige, at det er et egentligt indhold, vi skal prøve at stræbe efter at give de unge, nemlig en oplevelse af, at der er brug for dem og deres indsats, men også, at der er en mulighed for, at de kan komme til at yde den indsats.

Her kommer den fortvivlede uddannelses- og arbejdssituation ind i billedet, som også har været nævnt i debatten i dag. Mange af de unge må opleve den ene og den anden vej som lukket for dem, både på uddannelsesområdet og på arbejdsmarkedet. Når man har gået tilstrækkelig længe rundt og dasket uden at kunne få arbejde og måske haft lidt beskæftigelsesarbejde, som holder op efter 26 ugers forløb, fordi andre skal ind, ja, så står man i en håbløs situation og leder efter spænding i tilværelsen, og så bliver man inspireret til den spænding, der kan gå ud på sammen med kammerater at opføre sig dril-lende og til sidst voldeligt over for sagesløse personer. Arbejdsløshed, uddannelsesløshed, udsigtsløshed er den bedste grobund for vold og for drikkeri, der udløser vold.

Vi ser det også, når forslåede kvinder kommer og søger hjælp, fordi manden har tævet dem, eller børn bliver indlagt, fordi de har fået tæv af de voksne derhjemme, at det ofte er arbejdsløse, udsigtsløse menneskers reaktion på en tilværelse, som de ikke kan overse, en reaktion, der så får det uhen-sigtsmæssige udtryk, at man tæver dem, der står én nærmest.

Der er blevet skrevet mange tykke bøger om aggressivitet som en menneskelig egen-skab – de fleste er amerikanske – ligesom der er lavet en række undersøgelser over, hvad der fremmer, og hvad der hæmmer volden blandt mennesker. Levende boområder af en overskuelig størrelse, hvor mennesker kender hinanden, nedsætter graden af menneskers vold imod hinanden. Storbyer, der er adskilt i boområder og arbejdsområder, fremmer tendenserne til, at særlige kvarterer ligger øde hen på særlige tidspunkter af døgnet og bliver til slagmarker for mennesker, der søger spænding gennem voldelig adfærd. Det vil sige, at der også er en sammenhæng til boligpolitikken og arbejdsmarkedspolitikken.

Vi har ingen undersøgelser, der viser, at en forøgelse af politistyrken nedsætter volden.

[Ebba Strange]

Jeg ved heller ikke rigtig, hvor stor den egentlig skulle være, den politistyrke, der skulle til for virkelig at virke afskrækkende; skulle vi være helt sikre, skulle vi vel nærmest udstyres med en bodyguard hver, eller sådan noget. Ellers ved jeg ikke, hvor man skal sætte grænsen, hvis man vil gå den vej. Men selvfølgelig har politiet en vanskelig opgave i at prioritere, hvad de nu skal lægge størst vægt på, når de skal prioritere deres arbejdsopgaver. Jeg tror, som jeg var inde på, da vi diskuterede politiets opgaver i foråret, at afstanden mellem politibetjent og borger er blevet øget gennem den tekniske oprustning, som politiet har fået gennem de senere år. Tudende biler rundt omkring i gaderne øger utrygheden, medens et par spadserende betjente, som man kender i kvarteret, måske kan øge trygheden.

Så er angsten for vold også blevet nævnt, og den er et helt kapitel for sig selv. Kriminologen Flemming Balvig har i sin udmærkede bog om angsten for kriminalitet beskæftiget sig en hel del med mediernes betydning for, at angsten for kriminalitet vokser. Stadigt avisskriveri med voldsepisoder på forsiden giver avislæserne indtryk af øget vold og øger derigennem angsten for vold. Ligesom jeg egentlig kunne ønske mig, at vi fik afskaffet mange voldsforherligende film og hæfter, kunne jeg også ønske mig, at voldshistorierne i aviserne blev henvist til petit inde midt i avisen, så man skulle bladre og nærlæse avisen for at få øje på dem. I øjeblikket bruges de af nogle aviser som gode historier, der er med til at sætte oplaget i vejret. Hver dag sin voldshistorie – så skal det nok ende med, at vi bliver bange alle sammen og glemmer, at chancen for, at vi personlig bliver udsat for vold, i virkeligheden er minimal.

Men at volden er for stor, er der ingen tvivl om, og jeg mener, at den fremmes i et samfund, der bygger på normer om, at den stærke har ret. Den stærke i dette samfund har ret til at fyre folk og til at udnytte folk. Man kommer mere frem i dette samfund, hvis man stoler på egne albuer, end hvis man stoler på andres hjælpsomhed og samarbejde. Idealet er den stærke ener, der er i stand til at bruge sine albuer, og idealet er et håbløst ideal, hvis man er lidt håbløs, lidt mislykket, i virkeligheden lidt svag og bliver nødt til at gemme sin svaghed bag en facade af vold-

somhed. Baggrunden for meget af den vold, vi møder hos de unge mennesker i dag, er nogle helt grundlæggende samfundsmæssige faktorer. Derfor er den ikke enkel at komme til livs, og derfor kommer vi den kun til livs, hvis vi lærer at tage de unge menneskers situation helt alvorligt og behandle dem som mennesker i alle de sammenhænge, hvor vi møder dem, og prøver på at give dem en tilværelse, der er fremtid i og håb for.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg synes, det er godt, at vi har fået denne forespørgselsdebat, og jeg var glad ved justitsministerens redegørelse, som jeg var enig i næsten fra begyndelsen til slutningen.

Baggrunden for forespørgslen er jo en formodning om, at vi lever i et samfund med stigende vold, men det er kun en formodning. Fru Mette Madsen nævnte, at man daglig i en række aviser kunne læse om nye voldstilfælde, og henviste til, at voldsstatistikken jo også viste, at der var et stigende antal anmeldelser. Som justitsministeren rigtigt gennemgik, kan vi af dette, det stigende antal anmeldelser, kun læse, at flere voldstilfælde anmeldes, ikke, om man anmeldte lige så mange voldstilfælde i gamle dage, eller om der er flere i vore dage.

Det vil jeg gerne have sagt til at begynde med. Når det er sagt, vil jeg også understrege det, som andre ordførere har været inde på, nemlig at der er for megen vold i det danske samfund: ganske uanset om det er mere eller mindre end før, og ganske uanset om andre samfund har mere eller mindre, end vi har, er der for meget, og der er én ting, jeg tror er en rigtig betragtning, og det er, at der er en stigende frygt for vold.

Så er spørgsmålet naturligvis: hvad kan vi gøre? Justitsministeren nævnte i sin redegørelse, at der i hvert fald var én ting, vi kunne gøre, og det var, som justitsministeren sagde det, en nærmere – især en kortere – vej mellem voldsforbrydelsen og den straf, der idømmes. Det tror jeg vi må understrege, og bodemidlet er her, at folketinget tager sig sammen til at bevilge flere penge til ansættelse af politi, så de kan afgøre sagerne hurtigere og få dem frem for domstolene.

Det er klart, at hvis en ung mand, som det er sagt af justitsministeren: meget ofte under påvirkning af spiritus, begår et overfald og

[Bernhard Baunsgaard]

han derefter, konfronteret med ugeringen, bliver klar over dens alvor, fortryder det og derefter i 7-8 måneder opfører sig som et pænt menneske, er det svært for ham at se sammenhængen mellem voldsforbrydelsen og straffen. Det tror jeg er meget galt; dér er jeg helt enig med justitsministeren.

Det kniber derimod for mig at være enig, når justitsministeren, den socialdemokratiske ordfører og andre ordførere har udtalt sig i al almindelighed om straf og derunder har understreget, at straffen har en generalpræventiv virkning, altså en virkning, der får alle til at lade være med at gøre, hvad de ikke må. Dér vil jeg have lov til at citere, hvad professor i kriminologi – han var samtidig magister i psykologi og dr. jur. – Karl O. Christiansen engang sagde:

»Generalpræventionen af straf ved vi ikke noget om, men den tror vi på. Specialpræventionen, altså straffens tilsigtede forbedrende indvirkning på den enkelte, der sættes ind, ved vi noget om, men den tror vi ikke på.«

Der er vel ingen, der tror på, at noget menneske forbedres af at blive spærret inde og frataget ikke blot friheden, men i vidt omfang også retten til selv at bestemme og tage ansvaret for, hvad man gør eller ikke gør, og det må jo også være det, der ligger bag en paragraf som § 772 i retsplejeloven, der tilsiger, at unge mennesker så vidt muligt ikke må sættes sammen med ældre forbrydere.

Spørgsmålet er så, hvad vi kan gøre, om vi har noget reelt at sætte i stedet for straf. Dér kan jeg tilslutte mig det, der siges i den bog, der lige netop er kommet, af redaktøren af Advokatbladet, Arnold Rothenborg, »Vægten og sværdet«, hvor han på s. 74 siger, at han ikke tror på straffens nyttevirkning, hverken generalpræventivt eller specialpræventivt. Om det sidste siger han, at den snarere gør det værre end bedre, men at der desværre ikke er noget andet at pege på. Dog kunne vi håbe på, at vi fandt frem til det, hvis vi gav os til at lede endnu bedre; engang troede vi jo, at det eneste bodemiddel var at slå folk ihjel.

Jeg tror ikke på, at vi skal forlænge nogen strafferammer. Jeg tror, at folk, der holdes meget længe indespærret, tager skade i højere grad end folk, der holdes indespærret i kortere tid.

Jeg tror derimod på, at det, vi må satse på i den situation, hvori vi er, er at gøre noget ved alt det andet. Det er da forhåbentlig ikke ganske uden sammenhæng med opfattelsen hos forespørgerne, at den er rettet også til socialministeren og undervisningsministeren. Jeg tror, at de har en meget væsentlig opgave at løse, og jeg vil afslutte mit indlæg med at udtale håbet om at have fremhævet, at straf ikke er noget, vi bare kan sætte ind, i den tro, at det hjælper. Dermed kan vi komme i samme situation som Rothenborg, der siger, at man ikke kan føre økonomisk politik ud fra en teori om, at kronekursen kan rettes op ved, at vi øger inflationen, og at man ikke kan få folk til at opføre sig lovlydigt ved blot at gøre det, man finder uønskværdigt, strafbart eller ved en næsten religiøs tro på, at bare man indfører strengere straffe, bliver kriminaliteten også mindre; det går nok tvært imod.

Kun hvis det lykkes for os at udvikle samfundets værdinormer i en ny retning, tror jeg vi kan få gennemført en ændring; hvis vi holder op med at sætte penge og sociale ambitioner om at blive en berømt og en stor mand højere end dette at være et godt menneske, tror jeg, vi kan få forandret det hele.

Lone Dybkjær (RV):

Den 30. august 1979 ved syvtiden – det var en lun sommeraften – fik jeg nok en anden forståelse for betydningen af at have politi i nærheden, end jeg havde haft før, idet der nemlig uden for min dør foregik et skud-drama: naboerne blev truet med et gevær i maven. Børnene så i virkeligheden nok mere undrende end egentlig forskrækkede til. Naboerne ringede kort efter og fortalte, at mine børn var i sikkerhed på den anden side af vejen. Den aften var jeg faktisk taknemmelig over, at der var noget, der hed hylende sirener, at der var politifolk, der ikke var bange for trusler, for sammensvorne eller for at løbe igennem hegn og gærder, og hvad de nu blev udsat for.

Jeg skal ikke sige mere om denne side af sagen – hr. Bernhard Baunsgaard har været inde på noget af det – ud over at det selvfølgelig er nødvendigt, at der er politi til stede, så den slags situationer kan klares, men at politi naturligvis har sin begrænsning, hvis det kommer til at stå alene, og det viser

[Lone Dybkjær]

egentlig den videre historie i denne sag: efter at manden var blevet jaget et par timer og var blevet anholdt efter i øvrigt at have holdt et par unge piger som gidsler et godt stykke tid, blev det opklaret, hvad der var baggrunden for, at fyren rendte rundt som en vanvittig på vejene og truede med et gevær. Han havde egentlig to grunde, den ene var, at hans pige havde slået op med ham – og det kan vi her i folketinget måske ikke gøre så forfærdelig meget andet ved end bare notere os – og den anden var, at han var blevet arbejdsløs. Begge dele på samme dag var faktisk grunden til, at han var gået amok. Men for den sidste situation – den med arbejdsløsheden – har vi vel en slags medansvar.

Nu kan man selvfølgelig sige, at den konkrete historie ikke er så interessant, hvis ikke man kan generalisere, men kigger man på voldskriminaliteten, kan man faktisk også godt gøre det. Voldskriminaliteten er jo stærk netop i aldersgruppen omkring de 18 år. Det, vi derfor er nødt til at se på, og det, jeg skal koncentrere mig lidt om, er, hvad det er for en tilværelse, vi skaber, som gør, at vi får denne meget høje kriminalitet. Det, jeg skal kigge på, har de tidligere ordførere været inde på, nemlig nogle synspunkter, som i virkeligheden indebærer, at forespørgslen ikke kun bør rettes til justitsministeren, socialministeren og undervisningsministeren, men også til kulturministeren og boligministeren, og man kan måske også finde andre.

Hovedoverskriften på denne historie er vel, at det rystende er, at bare fordi to ting – godt nok to vigtige ting, men trods alt kun to ting – i denne persons tilværelse gik galt, var der ikke mere noget tilovers: han havde ikke flere holdpunkter. Jeg skal prøve at nævne nogle, men det bliver selvfølgelig lidt i telegramstil.

Det første, som fru Mette Madsen også har været inde på, er naturligvis kærligheden mellem forældre og børn. Vi ved, at børn reagerer aggressivt, hvis ikke de får tilstrækkelig kærlighed. Jeg tror ikke, jeg er helt enig med fru Mette Madsen i den måde, man vil lave omlægninger på, men det er i hvert fald givet, at det er helt nødvendigt, at der skabes mere tid til forholdet mellem forældre og børn, og det er også givet, som hr. Jimmy Stahr var inde på, at det er vigtigt, at børn og forældre snakker sammen om TV. Det, der egentlig undrede mig meget, da jeg så de

børn, var, at de ikke var særlig bange for denne person, helt givet fordi det egentlig var noget, de var vant til at se på TV; på en vis måde var det altså mærkværdigvis nok et skuespil. Jeg har ikke efter det hos nogen af dem kunnet konstatere nogen synderlig angst, endda hos børn, som i og for sig ikke ser særlig meget TV. Det, der kræves her, er altså tid på forskellige tidspunkter af barnets tilværelse, men det skal jeg ikke komme ind på her.

Det næste, det kræver, er naturligvis gode institutioner og gode skoleforhold. Det er rigtigt, at det har noget med indholdet at gøre, men det har altså også noget med normeringer at gøre. Det kan ikke nytte noget, at vi med den ene hånd snakker om vold i samfundet og så med den anden hånd skærer ned på antallet af lærere i forhold til eleverne, sætter flere elever i klasserne, sætter flere børn ind i daginstitutionerne i forhold til de voksne osv.

Det tredje, som også andre har været inde på, er naturligvis arbejdsmulighederne, og her tror jeg navnlig det er vigtigt, at man får en kobling mellem teori og praksis, at man får mulighed for at få en større sammenhæng imellem skole- og arbejdsliv.

Det fjerde er de gode fritidsmuligheder, og det er derfor, man kunne spørge sig selv, om ikke også andre ministre burde inddrages, for når der opstår vold, skyldes det naturligvis for en del, at de miljøer, vi skaber, ikke er, man kan vel kalde det udfordrende nok for de børn, der vokser op.

Mange andre ting kunne nævnes, og nogle er nævnt her. Til sidst kunne man nævne et par enkelte ting, og jeg har valgt at tage tre frem. Det ene er eksemplets magt. Med det mener jeg, at noget af det bedste, man kan gøre, er at vise et godt eksempel, altså at de voksne ikke er så voldelige, dels over for hinanden, dels over for børnene, og i det hele taget.

Jeg vil i den forbindelse spørge nogle af dem, der er så stærke tilhængere af en voldsom oprustning i samfundet, om de egentlig ikke tror, at det også påvirker den almindelige vold i samfundet. Jeg tror, alt andet lige, at f. eks. de foreslåede raketter godt kan være medvirkende til, at volden i al almindelighed i samfundet går op.

Det andet punkt, jeg ville tage, er ligestillingsaspektet, som navnlig fru Ebba Strange

[Lone Dybkjær]

har været inde på, nemlig at alt det, vi foretager os, stort set foregår på mænds betingelser, men at vi på en eller anden måde også har fået skabt et samfund, der gør, at stort set den eneste måde, mænd kan udtrykke deres følelser på, i den mere offentlige sammenhæng i hvert fald, er den voldelige. Når alt andet ikke er særlig mandigt, er der jo ikke noget at sige til, at de tyr til den form for følelsesudfoldelse på det offentlige plan en gang imellem.

Endelig er der det sidste eksempel, som ikke anmeldes og registreres så meget, og det er den vold, der sker inden for hjemmets fire vægge, den mishandling, der finder sted af kvinder, og måske navnlig den mishandling, der finder sted af børn. Her er det helt givet, at domspraksis har ændret sig, men jeg tror, det er nødvendigt – og det vil jeg gerne have en kommentar fra ministeren om – at få nogle oversigter over, hvordan domspraksis egentlig er i øjeblikket, når det drejer sig om mishandling af børn. Den er ændret, men jeg tror slet ikke, den er ændret nok, og slet ikke i forhold til, hvordan den øvrige samfundsudvikling har været.

Til sidst vil jeg lige pege på noget, som også andre har peget på, nemlig angsten for volden. Preben Wolf har i en bog skrevet om denne angst for volden, men han har kaldt den noget andet, han har kaldt den angsten for ungdommen. Det er vel netop udtryk for noget af det mere tragiske, den isolation, der er sket i vort samfund, og som giver sig udslag i, at forskellige grupper nu er så utrygge over for hinanden, at de slet ikke længere kan kommunikere. Derfor er efter hans opfattelse noget af det vigtigste, der skal til – og heri er jeg enig med ham – at man nedbryder den gruppeisolation, vi finder i samfundet, således at folk får en øget forståelse for hinandens handlinger og motiver.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne starte med at takke venstre for initiativet til denne debat, som jeg synes er overordentlig vigtig. Til gengæld må jeg sige til samme parti, at jeg finder tidspunktet dårligt, ikke fordi problemet ikke er aktuelt, for det er aktuelt, og det er selvfølgelig blevet aktualiseret i offentligheden af, at et medlem af dette ting blev udsat for en meget ubehagelig oplevelse – jeg er klar over, at det

ikke er baggrunden for venstres forespørgsel – men debatten havde også været aktuell om 14 dage eller om 3 uger, og jeg beklager, at man giver mindre partier – nu skal det ikke være nogen klynken for mit eget vedkommende – så ringe arbejdsvilkår, at de ikke har mulighed for at forberede sig rimeligt til en så vigtig debat som denne under hensyntagen til, hvad der i øvrigt foregår i huset i disse dage.

Dernæst vil jeg gerne sige tak til ministeren for en efter min mening glimrende redogørelse, som – også efter min personlige mening – var meget præget af ministerens fortid og kendskab til lokale forhold, for jeg mener, at om ikke alle, så en stor del af disse problemer skal løses i kommunerne.

Som flere har gjort, vil også jeg gerne tage udgangspunkt i den dagsorden, som jeg i øvrigt allerede nu kan tilsige CDs fulde støtte til – vi er også med til at stille den, så det er måske ikke noget under. Jeg vil gerne starte, som flere har gjort, med spørgsmålet om oplysningskampagnen. Jeg synes, det er en udmærket idé. Det er ikke en ny idé, men det gør den ikke mindre vigtig, og jeg vil navnlig sige, at jo mere man kan få indblandet det kriminalpræventive råd i denne oplysningskampagne, jo tryggere er jeg ved, hvordan den kommer til at foregå.

Nu hører jeg under debatten her, at der vil blive stillet forslag om øgede bevillinger til det kriminalpræventive råd, måske bl. a. med henblik på en sådan oplysningskampagne: det kan jeg uden i øvrigt at have drøftet det i gruppen med næsten 100 pct.s sikkerhed sige CD vil støtte.

Jeg har i den forløbne tid oplevet flere eksempler på, at man i allerhøjeste grad har manglet en indstilling fra det kriminalpræventive råd og en rådgivning til lokale instanser, der har forsøgt sig på disse områder uden noget synderligt held; det må jeg sige.

Jeg skal ikke hænge nogen ud. Jeg må blot beklage, at en stor, velvoksen amtscentral, der er placeret i dette område, kan lave et program, som inviterer skolenævnsfolk, skolekommissionsfolk, kommunalpolitikere, lærere og elevråd, med et dels efter min mening helt ensidigt indhold, dels et indhold, der stort set går ud på at påvise, at grunden til al kriminalitet ligger i, at samfundet naturligvis er forkert, at samfundet må laves om. Hvis det er det, oplysningskampagnerne skal

[Mimi Jakobsen]

gå på, har de ikke min støtte. Det kræver en langt bredere bedømmelse af baggrundene for kriminalitet og selvfølgelig også volden. Det kan ikke være en opgave for en amtscentral uden ekspertise at lave den slags oplysningskampagner, som stort set går ud på, at man lader en teatergruppe spille nogle billeder. Man viser Poul Martinsens film om Clark Olufsson. Man har hr. Flemming Balvig – det er helt i orden, for han er ekspert på dette område – man har fru Tine Bryld og nogle rollespil samt et væsentligt gruppearbejde i kommunale grupper om, hvad der er kommunernes problemer, og hvad vi kan gøre ved det osv., og så slutter man af med »et velfærdssamfund i krise, sådan går det, hvis vi ikke gør noget, hvad har vi gjort forkert?« osv. Man lægger hele vejen igennem op til, at det er samfundets skyld; samfundet skal laves om, og kun derved kan man løse disse problemer. Det er et ensidigt bud på, hvorledes vi løser et så væsentligt problem.

Men det er en engangsforeteelse, er jeg sikker på, og jeg vil derfor bare håbe, at vi i fremtiden ser en øget indsats fra det kriminalpræventive råd. Det skal i hvert fald ikke skorte på velvilje fra vores side til at give det kriminalpræventive råd muligheder for det.

På det lokale plan har jeg selv deltaget i et kriminalpræventivt kontaktudvalg igennem et par år, og jeg vil gerne fremhæve denne idé, for det viser sig, at en af de væsentligste hindringer for at få løst voldsproblemet er de kløfter, der er imellem den sociale forvaltning, skoleforvaltningen og politiet. Hvis vi kan starte med, at socialforvaltningens medarbejdere prøver at forstå noget om politiets arbejdsvilkår, er vi nået langt. Det samme gælder skoleforvaltningens medlemmer, og naturligvis vice versa. Også politiet bør bibringes noget viden om de kommunale forhold, og hvordan man administrerer dér. Men jeg har specielt oplevet problemerne den anden vej, hvor sociale myndigheder kan stå meget tøvende over for politiets arbejde og af og til føle det som angiveri, hvis man bringer sager frem om unge mennesker, som man ved er inde på en kriminel løbebane.

Herudover kan man selvfølgelig i fællesskab løse nogle problemer: man kan meget hurtigt ved hjælp af disse kontakter finde frem til, hvor i kommunen der er problemer, hvor der er opstået grupper, som er i gang

med noget kriminelt, eller som kan frygtes at gå i gang med det.

Herudover kan jeg varmt anbefale til efterligning den fællesudstilling, vi har lavet, hvor vi kombinerede politiudstillingen, som har været rundt med stor succes i landet, med en udstilling fra samtlige fritidsklubber, ungdomsklubber, forskellige interesseorganisationer og foreninger i kommunen, således at man ligesom fremstillede alternativerne til at tilbringe sin fritid under mere ubehagelige former hos politiet. Det synes jeg var en udmærket idé, som man godt kunne tage op rundt omkring.

Så er skolen og undervisningen blevet inddraget, og det er klart, at det er særdeles væsentligt. Jeg finder også, det er en naturlig opgave, at man i skolen, det være sig i klassens time eller – hvad der desværre ofte sker – i danstimerne, tager disse problemer op. Jeg finder det meget væsentligt, men jeg må også understrege, at der altså her igen er en opgave, som vi pålægger lærerne, uden at de får nogen kompensation for det. Denne debat hører ikke hjemme i dag – det er jeg klar over – jeg vil bare påpege, at fru Mette Madson har ganske ret i, at en betydelig del af den oplysning også bør komme fra forældrene. Vi kan ikke igen skyde et problem fra os og sige: det må lærerne ordne, for lærerne har ikke tid til det, lærerne er ikke uddannet til det, og lærerne får ingen kompensationer for det. Også forældrene må medvirke, det vil jeg gerne understrege.

Så er der spørgsmålet om fritidsforanstaltningerne. Jeg kan ganske tilslutte mig de ordførere, der har udtalt varme ord om de private mennesker, som ulønnet tager sig af det meget store arbejde, det er at beskæftige børn og unge i fritiden; det kan der ikke siges nok godt om.

Men jeg vil også sige, at jeg er bekymret over den udvikling, der sker med hensyn til de kommunale ungdoms- og fritidsklubber, for også her forsøger man at gøre en indsats, og det er i den bedste mening, at man etablerer disse klubber rundt omkring, men jeg tror ikke, det er et lokalt fænomen, at disse klubber efterhånden bliver det sted, hvor man sidst sender sine børn hen; det er det, jeg er bange for. Jeg er bange for, at de velbørge- des børn – undskyld, det brede udtryk – går til musikundervisning, ridning, sport, og hvad de nu ellers gør, så de kommunale fri-

[Mimi Jakobsen]

tidsklubber og fritidshjem bliver forbeholdt en restgruppe, og det er selvfølgelig ikke meningen. Derved opstår der nogle myter om disse fritidsklubber, som om de var udgangspunktet for noget kriminelt, og det er ikke berettiget.

Vi må prøve at bruge disse fritidsforanstaltninger på kommunalt plan til at kanalisere først den gruppe, der intet har at foretage sig, over i disse klubber og dernæst prøve at gøre dem interesserede i andre aktiviteter og derved få blandet klientelet, så det ikke bliver – undskyld mig – alene socialgruppe 5, der går i fritidsklub, fordi ingen andre vil. Vi må sørge for, at der ikke skabes kløfter mellem disse forskellige grupper af unge og børn, for det kan ikke føre noget godt med sig.

Jeg er også bange for, at man har et alt for stift system, hvad disse fritids- og ungdomsklubber angår. Det hjælper ikke noget, at man fire steder i en kommune opfører nogle ungdoms- og fritidsklubber, når de så står tomme efter et stykke tid. Jeg tror, man skulle bruge langt flere penge i kommunerne på at sætte en massiv indsats ind præcis i det område, hvor man iagttaget et problem, at man skal have en stab af medarbejdere, der er klar til at rykke ud præcis på det område, få den gruppe, der nu er i farezonen, i gang med noget og så, når de er i gang, overtage den næste gruppe og derved indfange dem i nogle af de aktiviteter, som bør eksistere.

Så har der været talt en hel del i dag om, hvorledes man skulle skærpe straffene, skærpe reglerne for varetægtsfængsling osv. Det har vi for så vidt diskuteret. Jeg skal kort bare gentage, at centrum-demokraterne er parate til i hvert fald meget kraftigt at overveje at hæve minimumsgrænserne for straffen. Der er ikke tale om, at hele strafferammen skal forrykkes opad, for den øvre grænse er hård nok. Men vi mener, at man måtte kunne påvirke praksis i den forstand, at man hævede minimumsstraffen, og det vil vi altså foreslå.

Hvad angår varetægtsfængslingen, har vi tidligere i dag givet tilslutning til det, der er foreslået.

Hr. Bernhard Baunsgaard fremhæver, at man ikke løser problemerne og ikke får folk gjort bedre af disse lange straffe. Nej, det er højst sandsynligt rigtigt. Men jeg deltog, ligesom i hvert fald mange andre ordførere i

dag, i et besøg i nogle af vore fængsler, og jeg må indrømme, at det efterlod et noget deprimerende indtryk. Ikke fordi de fysiske rammer i Horsens statsfængsel var ringe, skønt det var de, men fordi vi først besøgte Ringe, hvor man på mange måder forsøgte at skabe bedre forhold med mindre grupper à la familier, hvor man forsøgte virkelig at arbejde med de unge mennesker, der var der – og så så vi Horsens som et modstykke til det dér – men fordi man på Ringe – hvis jeg ikke har misforstået chefen totalt – måtte konstatere, at recidivprocenten ikke var mindre dér, end den i øvrigt er. Er vi med andre ord ude i den situation, hvor vi må konstatere – og det er et spørgsmål – at det ikke hjælper at behandle, at det ikke hjælper at lave disse meget mere humanitære og rarere foranstaltninger, som jeg har megen sympati for? Er det så deprimerende, at vi i virkeligheden bare burer inde og så er der ikke mere at gøre? Recidivprocenten er den samme, uanset hvor frit det er, hvor mange tilbud man giver, eller hvordan man i øvrigt indretter systemet. Det synes jeg var en meget deprimerende oplevelse.

Hvad angår ofrene, har vi også tidligere i dag talt om det, og jeg har vist også tilkendegivet, at vi har ønsket på finansloven at markere, at vi gerne så erstatningerne gjort obligatoriske, således at det simpelt hen var en ret at få disse erstatninger, og derfor har vi også stillet forslag om en fordobling af beløbet.

Flere har været inde på forherligelsen af volden. Jeg har ingen sympati for forherligelsen, jeg har ingen sympati for de billige kriminalfilm, som forherliger forbrydere, som forherliger voldelige metoder, intet tilovers for det.

Men der er en anden ting, jeg heller ikke har noget tilovers for, og det er den tendens til ansvarsforflygtigelse, som man også møder hos grupper, der ligesom stiller det op, som om det må være modspillet til forherligelsen. Man vil gerne stille et alternativ op til den forherligelse af volden, der foregår i visse dele af medierne, og derved stiller man det andet alternativ op, nemlig ansvarsforflygtigelsen: hvis jeg har begået en forbrydelse, er det ikke min skyld, så er det samfundets skyld. Der påhviler ikke mig noget ansvar, det er samfundets skyld. Jeg må nød-

[Mimi Jakobsen]

vendigvis reagere sådan, fordi samfundet byder mig de vilkår, som samfundet gør.

Det er ikke noget reelt alternativ til en forherligelse af volden, og det er en farlig tendens. Jeg har tidligere været i hede diskussioner også i dette ting om børneteatrene, for det er en af de missioner, som visse grupper fører med sig rundt, denne opfattelse af, at det er samfundets skyld, og at jeg ikke har noget ansvar. Man skal sidde tilbage med en fornemmelse af, at det er synd for det unge menneske, der ifølge eget udsagn har smadret én til tomatmos. Det er synd for det unge menneske. Der er ingen bemærkninger om offeret, som var så uheldig at være søn af en mand, der ejer en fabrik. Det er ganske naturligt, at man har lyst til at slå en mand til tomatmos, fordi han er søn af en mand, der ejer en fabrik!

Hvis det er de budskaber, der skal bringes som et alternativ til forherligelsen af volden, synes jeg, det er et dårligt alternativ, og jeg vil gerne advare imod den ansvarsforflygtigelse, det er at lokke og forføre unge mennesker ind på nogle områder, hvor man burde vide bedre, når man var et voksent menneske. Det er en fantastisk farlig tendens, og den vil jeg gerne advare imod.

I øvrigt vil jeg altså takke både partiet venstre og ministeren for mange positive tilsgagn, både hvad angår den øgede patruljerings, og hvad angår de øgede politistyrker. Det må efter CDs opfattelse få nogle konsekvenser med hensyn til politiskolen, men det skal vi jo heller ikke diskutere i dag, det har vi en finanslovdebat til senere.

Foreløbig vil jeg sige tak for en positiv debat.

Wilhelm (VS):

Næst efter trafikken og arbejdspladsen, som tegner sig for langt de fleste af de alvorligere helbreds- og legemsbeskadigelser, er de farligste steder at opholde sig idrætspladsen og kernefamilien!

Det hjørne af volden, som dominerer denne debat både her og i pressen, nemlig den fysiske vold mod personer, har ikke hidtil været særlig omfattende i det danske samfund. Det er faktisk sådan, at kriminologer fra andre lande altid har været forundrede over, at kriminaliteten i de skandinaviske samfund er så usædvanlig lidt voldspræget.

Vi hører ofte – og det siges også i begrundelsen for denne forespørgsel – at dette er ved at ændre sig.

Kriminologen Flemming Balvig har i går i Information givet en grundig oversigt over, hvad man egentlig ved om udviklingen i antallet af voldsforbrydelser. Han påviser, at i hvert fald en væsentlig del af stigningen blot afspejler en ændret registreringspraksis.

Det skal ikke få os til at affinde os med det voldsniveau, der faktisk er, og især ikke, da vi er i færd med at skabe alle betingelser for, at det bliver stigende. De biologiske teorier om vold og aggression kan ikke være af større interesse i en politisk debat, helt bortset fra at de er tilbagevist af solide undersøgelser i de seneste år, er der også mere vejledning at hente, når volden opfattes som resultat af en social indlæringsproces.

Den norske kriminolog Nils Christie har forsøgt at beskrive på nok noget forenklet vis, at der er to former for voldsskabende samfundstyper. Den ene type er det lille, nære, isolerede samfund, f.eks. en bjerglandsby, hvor en alvorlig konflikt næsten kun kan løses ved, at den ene part udrydder den anden. Den anden type er det helt store og fuldkomne opsplittede samfund, hvor man kun flygtigt eller slet ikke kender hinanden, og hvor den gensidige styring derfor ikke virker og kriminaliteten således øges, for volds kriminalitetens vedkommende forstærket af, at det er helt ukendte personer, nærmest ligesom ting, man står over for.

Det danske samfund indeholder begge disse samfundstyper og udvikler sig endnu mere i retning af dem begge to på samme tid: betonbyerne og kernefamilien.

Det er muligt, at vi er på vej mod en øget volds kriminalitet begået mod tilfældige og sagesløse ofre på gaden, men det er stadig sådan, at den er langt mindre udtalt end volden hjemme i kernefamilien. Det er langt mindre risikabelt for kvinder og børn i henseende til overfaldsrisiko at tilbringe aftenen på Kongens Nytorv end at blive hjemme i familiens skød.

Hvert år indlægges et stort antal børn med hjernerytelse, knoglebrud, brandsår eller andre skader, men først i de sidste 10–15 år er man begyndt at få øjnene op for, at det ofte er resultat af forældrenes mishandling. Dog findes der stadig intet ordentligt materiale herhjemme fra. USA og England er læn-

[Wilhelm]

gere fremme i så henseende, og hvis forholdene er tilsvarende herhjemme, skulle der hvert år være 10.000–15.000 tilfælde af mishandling, inklusive psykisk mishandling, og vanrøgt af børn og omkring 50 dødsfald som følge af mishandling.

Man regner med, at hyppigheden er lavere hos os, måske helt ned mod en tiendedel, men man ved det faktisk ikke. Det er især de allermindste børn, det går ud over, under 4 år, endda i særlig grad gruppen under 2 år. Familier med sociale problemer er ti gange overrepræsenteret med tilfælde af børnemishandling og vanrøgt, og også på andre måder er det faktisk muligt at udpege særlige risikogrupper og dermed at forebygge.

Men alle undersøgere er også enige om – og det er jo helt afgørende for den langsigtede indsats mod volden – at forældrefunktionen i meget høj grad afspejler, hvordan man selv er blevet behandlet som barn, og at de mishandlende forældre alle har haft en meget hård barndom.

Det har ligefrem fået den norske børnelæge Ottar Tangen til at foreslå, at voksne, som selv er blevet mishandlet som børn, ikke må tilkendes forældremyndighed. Det er selvfølgelig en helt uacceptabel dobbeltstraffelse. I det hele taget løses voldsproblemer ikke med restriktioner og straffeforanstaltninger, men med en indsats mod årsagerne. Vi ved, at børnemishandling aldrig er egentlig planlagt, men optræder, når problemerne tårner sig op, og når den uheldige kombination af familiekriser, et svagt stillet barn og en forælder, der selv har fået den oprindelige, stærke fornemmelse af personlig integritet tævet ud af kroppen som lille, når denne uheldige kombination indtræffer.

Tryghedssteder for udsatte børn, eventuelt sammen med den ene forælder, skilsmisseret for børn, der udsættes for fysisk eller psykisk vold hjemme, mulighed for at komme lidt på afstand af hinanden i særlig kritiske faser – det må være i den retning, vi skal finde løsninger på de akutte problemer.

Man regner med, at mindst 30 pct. af danske børn jævnlig udsættes for korporlig afstraffelse. Vi lærer dem at respektere fysisk magt. Vi må lære at forstå, at vi dermed ikke bare lærer dem til sin tid at bruge fysisk vold over for deres egne børn, men også nedbryder nogle barrierer i dem og derved øger risi-

koen for, at de kommer til at begå voldskriminalitet over for andre.

Også for kvinderne er ophold i kernefamilien langt mere risikabelt end ophold på gader og stræder. Det er småt med viden om det herhjemme, men der er netop lavet en undersøgelse på en storkøbenhavnsk skadestue, hvor samtlige 50.000 skadesedler fra de sidste 12 måneder er gennemgået. Den er endnu ikke offentliggjort, men jeg har talt med dem, der har gennemført den, og hvis dette materiale er repræsentativt, skulle der her i landet årligt forekomme 2.000 indlæggelser og skadestuebehandlinger af kvinder, som har været udsat for vold fra deres samlever. Deraf 60 dødsfald, 150 kvælningsforsøg, omkring 100 brud på ansigtsknogler, ofte ledsaget af hjernerystelse, næsten 400 hjernerystelser uden brud, 30 brud på rygsøjlen, 100 tilfælde af tænder slået ud, 30 brækkede næser, 60 brud på halebenet og 1.200 tilfælde af skrammer o.lign., som må under behandling.

Nu vel, materialet er statistisk for spinkelt, især for de alvorligste kategorier, og man kan håbe, at Københavns omegn ikke er repræsentativ for hele landet, men da man kun har optalt de tilfælde, hvor kvinden selv har oplyst, at læsionerne er fremkaldt af samleveren, er der næppe tvivl om, at det i virkeligheden kun er toppen af isbjerget, der er registreret på denne måde.

Om den københavnske undersøgelse skal jeg tilføje, at man i de allerfleste tilfælde – over 80 pct. – ikke havde anden mulighed efter skadestuebehandling og i enkelte tilfælde en kortvarig observation end at sende de pågældende kvinder tilbage til samleveren.

Det er klart, at mere politi og skrappe sanktioner er absurd over for den problemstilling. Der ville i øjeblikkelig præventiv, men også i langtidforebyggende henseende være mere fornuft i at flytte bare 10 pct. af politiets bevillinger til tryghedscentre for børn med voldelige forældre og for kvinder med deres børn, som tæves af deres samlever, så der i det mindste er en nødløsning i de situationer, hvor familien gennemgår en krise.

I hele den vestlige verden spiller volden en stadig større rolle i massemedierne, ikke mindst i den såkaldte underholdning, herunder sportsreportager. Hvordan det virker især på børn, har været meget omdiskuteret. Men

[Wihjelm]

det er i dag helt uansvarligt at lade, som om det stadig væk er påstand mod påstand. Der er gennemført et utal af kontrollerede undersøgelser, og resultatet er helt entydigt, at iagttagelse af vold ikke medfører afreaktion, men tværtimod stimulerer til voldelig adfærd, og det gælder også iagttagelse af konkurrenceidræt, som med stigende kommerialisering er blevet stedse mere voldelig.

Kommissionsrapporten om vold og massemedier i USA, som fru Mette Madsen refererede til, konkluderede allerede i 1969, at påstanden om, at massemediernes voldsskilddringer ikke påvirker individer, grupper og samfund, strider imod de samfundsvidenskabelige resultater, at påvirkningen er bekostelig og skadelig, og at påvirkningen går i retning af at gøre voldshandlinger mere acceptable fra et passivt såvel som fra et aktivt synspunkt.

Jeg vil her gerne nævne det eksempel, at når en tyrkisk dreng på 15 år en augustaften i Tivoli bliver stukket ned af to unge danskere, et par dage efter, at et folketingsmedlem har benyttet sin lette adgang til medierne til at fremsætte nogle opsigtsvækkende beskyldninger mod fremnearbejderne, har det pågældende folketingsmedlem et uafrystelig ansvar for det pågældende knivstikkeri, og det uanset, om de unge danskere har læst hans artikel, hvad de sandsynligvis ikke har: han har bidraget til at inficere vore børn og unge med had og fordomme og selvretfærdighed.

Med de rammer, der er afsat for denne debat, er det nødvendigt at indsnævre emnet helt urimeligt. Jeg må i alt væsentligt holde mig til et særlig omdiskuteret hjørne af hele voldsproblemet, nemlig fysisk vold begået af privatpersoner mod andre privatpersoner, mens f.eks. hærværk og psykisk vold må forblive uomtalte, bortset fra at mange af mekanismerne selvfølgelig er de samme.

Men det skal nævnes, for det er værd at bemærke, at volds kriminaliteten ikke, som mange tror, er et egentligt ungdomsfænomen. Hærværk, ja vel, men ikke vold mod personer. 1977-tallene for voldsforbrydelser siger, at kun 8 pct. begås af personer under 18 år, mens godt halvdelen begås af de 20-30-årige eller, om man vil, efter værnepligtsalderen.

Det skal dog siges, uden at der er mulighed for at gå nærmere ind i en virkelig diskussion af det, at fokuseringen på privatper-

soners vold er en afledning fra det helt grundlæggende, nemlig at vort samfund, når det kommer til stykket – i øvrigt som de fleste andre samfund – er baseret på vold, og at det selvfølgelig præger dets mennesker.

En social ulighed, som bl.a. giver sig udslag i langt højere sygelighed og dødelighed hos børn fra én socialgruppe end fra en anden, er vold. En magtfordeling, som medfører, at nogle mennesker kan tvinge andre til at udsætte sig for sundhedsrisiko, er vold. En trafikprioritering, som medfører tusinder af menneskers og især børns lemlæstelse eller død, er vold. De fleste her i landet og ikke mindst dem, der ustandselig råber op om mere politi til bekæmpelse af volden, anerkender jo fysisk magtanvendelse som middel til at løse konflikter.

De seneste næsten to generationer af danskere er opvokset i en såkaldt sikkerhed, baseret på en såkaldt terrorbalance. Vi uddanner de unge mænd i vold, vi lærer dem, hvordan de bedst uskadeliggør en modstander ansigt til ansigt, og at de først og fremmest skal lære at undgå at opfatte ham som et andet menneske.

Eller tag argumenterne fra raketdebatten og bring dem i anvendelse på skolegården! Så lyder det: du kan snakke med de andre, ja, men først når du har demonstreret, at du er den stærkeste. Vi opretholder revselsesretten over for børn, hvilket ikke er andet end den fysisk stærkeres ret over for den fysisk svage. Vi pisser ikke lovovertrædere, men vi anerkender lige fuldt volden også som sanktion: hele fængselsinstitutionen er nu engang fysisk magtanvendelse, og bag alle andre sanktionsformer ligger i sidste instans truslen om fysisk magtanvendelse.

På den baggrund er det nærmest forbløffende, at den private voldsudøvelse er så begrænset, som den trods alt er.

Med den samfundsudvikling, vi er inde i, kan det ikke forbavse, hvis også den tilsyneladende meningsløse og tilfældige vold mod sagesløse griber om sig.

VS finder, at disse voldshandlinger er modbydelige, og at hele udviklingstendensen i retning af det, amerikanerne har kaldt spændingsvolden, er højst uhyggelig. Men vi ser ikke nogen løsning i at bevilge mere politi. Vi ønsker ikke New York-tilstande, hvor der er 5.000 betjente for hver 1 mill. indbyggere – mere end dobbelt så meget som her.

[Wilhelm]

Vi synes, at de kræfter, som i ét og alt støtter og forsvare selve det samfundssystem, vi har her i landet, burde spørge sig selv, hvorfor netop alle de kapitalistiske lande er inde i en udvikling med øget vold på alle planer: hos borgerne, hos statsmagten, i medierne osv.

At udvide et politikorps, som i forvejen bevæger sig længere og længere væk fra borgerne, vil blot være en optrapning. Der er ikke nogen som helst grund til at tro, at volden i samfundet kan reduceres ved hjælp af mere politi, undtagen for så vidt som beskæftigelsen i korpset tiltrækker nogle bøller, hvis udfoldelse ellers ville figurere i voldsstatistikken, men nu i stedet rubriceres som »brug af den fornødne magt«.

En indsats mod volden må være en indsats mod årsagerne. Det er ikke nær så enkelt som blot at råbe på mere politi, flere fængslinger og hurtigere rettergang.

Svaret på, hvad vi kan og bør gøre for at dæmme op for denne vold, er ikke at finde hos justitsministeren, siger Balvig. Eller lad mig citere Nils Christie:

»Stortinget har større indflydelse på fremtidig voldsanvendelse, når det diskuterer vejbudget end fængselsbudget. Det gør mere for at modvirke volden, og det skaber grundlag for overskuelige samvæsenheder, end når det giver ekstra bevillinger til skolepsykologer.«

Han citerer i øvrigt sammesteds konklusionen på den såkaldte Eisenhowerkomité's betænkning i 1969 om volds kriminaliteten i USA:

»Hvis kontrolforanstaltninger skulle vise sig at være dette samfunds eneste svar på vold, ville de i det lange løb gøre problemet værre. Den ene kontrolforanstaltning oven på den anden kunne komme til at gøre os til et undertrykkende samfund, hvor ro og orden opretholdes først og fremmest gennem offentlig tvang i stedet for gennem frivillig lydighed over for loven. Et sådant samfund, hvor lov og ret er mere frygtet end respekteret, hvor individuelle udtryksformer og bevægelser bliver hindret, er også et voldsamfund, og det bærer i sig selv spiren til sin egen ødelæggelse ved vold.«

USA tog ikke ved lære af denne advarsel for 10 år siden. 5.000 betjente for hver 1 mill. indbyggere er den galskab, lov og orden-prædikanterne er ved at gentage herhjemme.

Poul H. Møller (KrF):

Denne forespørgsel om initiativer over for den stigende vold er jo både rettet til justitsministeren, socialministeren og undervisningsministeren. Dette viser, hvilket bredt spektrum der berøres af debattemnet. Man må nemlig for at kunne bekæmpe et onde prøve at finde frem til baggrunden for ondets opståen.

Hvorfor vold, hvorfor aggressioner, der udløser vold? Ja, psykologer og psykiatere og andet godtfolk har boret heri gennem tiderne og er kommet til forskellige resultater eller har hver især fremdraget vidt forskellige årsager til volden. Nogle er jo født med et hidsigt temperament, der let koger over – afføder vold – andre bliver voldsomme i en presset situation, andre igen under indflydelse af spiritus eller narkotika. Endnu mange andre forskellige årsager kan anføres og fremhæves.

Jeg vil dog her i dag i særlig grad berøre et punkt, som jeg tror er meget væsentligt i denne debat: det er som bekendt bedre at skulle forebygge end at skulle helbrede. De unge medicinstuderende har for nylig rejst det spørgsmål, om ikke der i deres uddannelse er lagt alt for stor vægt på dette alene at skulle helbrede, og næsten ikke tales om at forebygge sygdomme.

Jeg tror, at en væsentlig grund til vor tids, til vor ungdoms tiltagende voldelige adfærd er lagt i en forfejlet familiepølitik. Jeg ved nok, at det, jeg nu vil sige, af mange betragtes som noget gammeldags filosofi, som for længst har overlevet sig selv. Som måske bekendt af mange har man således i Christiania, den berygtede fristad, blandt sine mange tesar én, der siger: »Kernefamilien er en forkrampet norm«. Det kan sikkert ikke undre hr. Wilhelm, at jeg ikke deler hans opfattelse, som den kom til udtryk i den konklusion, han nåede til med hensyn til kernefamilien og dens farlighed. Tværtimod anser vi i kristeligt folkeparti kernefamilien som det eneste samfundsbevarende system; hvis dette går i opløsning, er hele samfundet på vej ud i opløsning, og tendenserne ser man faktisk i dag.

I de såkaldte glade tressere, hvor der var fuld beskæftigelse og endda mangel på arbejdskraft, trak man på en såkaldt arbejdskraftreserve, nemlig den hjemmegående hus-

[Poul H. Møller]

mor. I de år forandredes familiemønsteret i mange hjem. Det var langtfra altid af nød, at kvinden forlod denne efter vor opfattelse vigtigste arbejdsplads, nemlig hjemmet, men nok så ofte for at familien kunne leve op til naboens standard, måske endda helst overgå den. Det var dengang, man begyndte at nedvurdere den hjemmegående ved at tale om fordummelse, indelukkethed og ensidighed over for den moder, som foretrak at opdrage sine børn selv fremfor at overlade dette til en institution.

I hjem, hvor begge forældre var fuldtidsudarbejdende, kom de begge trætte hjem henimod aften, tappet for den energi og det overskud, der skulle give hjemmet indhold, hygge, varme og tryghed. Børnene fra vuggestuestadiet til puberteten – og sidstnævnte gruppe med et meget stærkt kontaktbehov – fik ikke dette behov dækket. Nej, det var ofte mere et pensionat, hvor man spiste og sov, end det var et egentligt hjem. Det var ikke det samlingspunkt, hvor børnene kunne finde hjælp hos far og mor i de små og store problemer, der uvægerlig melder sig.

I stedet søgte og fandt børn en anden kontakt af noget tvivlsom karakter, nemlig kontakten med kammerater på gadehjørnerne. Jeg har som politimand mere end én gang fulgt en sådan dreng eller pige hjem måske en sen midnatstime efter anholdelse og afhøring grundet forskellig kriminalitet, hjem til forældrene, som bedyrede, at deres pøde da sandelig ikke havde nødig at deltage i den og den kriminalitet, det være sig vold, røveri, tyveri og overfald, eller hvad det nu ellers kunne dreje sig om, for disse børn har aldrig manglet noget. Så viste sådanne forældre mig måske ind på barnets værelse, hvor der var ophængt elektrisk guitar, hvor der var hi-fi-radio og båndoptager og meget mere.

Men alt dette materielle kunne ikke opveje savnet af en fars og mors kærlighed, et hjem med varme og tryghed og sammenhold, og her blev grunden ofte lagt til en kriminel løbebane, der måske også på grund af det offentliges forfejlede eftergivenhed kom alt for godt i gang og var meget svær at standse igen.

Jeg ved godt, at meget har forandret sig i vor tid også på det familiemæssige område, men det ligger alligevel klart, at det er ud fra hjem, hvor én af forældrene – og jeg er stadig så gammeldags indstillet, at jeg her me-

ner fortrinsvis moderen – men altså hvor enten den ene eller den anden af forældrene var hjemme, når barnet kom fra skole måske modtaget med en kop kakao og én sludder om livets fortrædeligheder m.m., altså et hjem, der netop var familiens faste samlingspunkt, at det er ud fra sådanne hjem mange af landets bedste mænd og kvinder er fostret. Alt for ofte er børn i dag handicappede fra fødslen på grund af opvækst i et dårligt miljø, først og fremmest hjemmets og omgivelsernes miljø.

Det var ret meget om denne ene side af et mangesidigt problem – det ved jeg godt – men i mine mange år som politimand har jeg fået klart indtryk af, hvor stor en betydning barnets opvækstforhold har for dets senere trivsel i samfundet.

Vi har tidligere i dag drøftet lovforslag om skærpet retsforfølgning i voldssager, hvilket jeg har måttet erklære mig enig i nødvendigheden af. Men det er jo altså, når skaden er sket. Vi taler om mere politi på gaderne, hvad også er nødvendigt, men stadig må vi i højere grad satse på det forebyggende arbejde. Politiet gør en fortjenstfuld indsats i det kriminalpræventive arbejde rundt omkring på skoler og i ungdomsforeninger, men jeg tror, at dette kunne intensiveres yderligere, og pengene hertil ville være givet godt ud.

Hvad med en skærpet kurs over for det tiltagende alkoholmisbrug blandt ungdommen? Hvorfor så sart f.eks. over for forbud mod salg af spiritus til unge under 18 år, som kristeligt folkeparti flere gange har fremsat forslag om? Man må ganske vist ikke servere for sådanne unge på restaurationer, men så inkonsekvente er vi jo altså, at de unge i stedet lige kan gå hen om hjørnet hos købmanden og købe al den øl og spiritus, de ønsker sig. Hvad med en helt anderledes målrettet kamp imod dette? Det samme gælder naturligvis, hvad angår vore narkotikaproblemer.

Også den forfærdende store ungdomsarbejdsløshed må vi have med ind i billedet. Ledighed er som bekendt roden til meget ondt, og vi står i dag over for en flok af unge, der umiddelbart efter afgang fra skolen eller måske efter en yderligere uddannelse glider lige over i de arbejdslediges rækker med udsigt til at blive direkte asocial. Her opstår virkelig mange aggressioner.

[Poul H. Møller]

Flere aspekter kan drages ind og er også blevet det i debatten her i dag. Vold har der altid været i verden, men i de senere årtier synes volden at være blevet mere rå. Der var tidligere en uskreven lov, der sagde, at man ikke slår på én, der ligger ned. Nu ikke alene slår man på en liggende, man sparker også, og det endda i hovedet, hvorved ofte fremkommer livsfarlige kvæstelser. Man er blevet mere rå, mere følelseskold. Mon ikke den megen vold på film og i TV har virket inspirerende for en del unge, fordi disse volds-mænd på film ofte bliver fremstillet som supermænd, helte, hårde bananer, som andre beundrer for styrken i deres støvlespark?

Hvad gør vi så ved volds mændene? Skærpede straffe, ja, det bliver nok nødvendigt, men mere som en generalprævention over for andre unge end til hjælp for den dømte voldsmand. Jeg må nok erkende, at netop for de meget unge kriminelle, og derunder altså også voldsforbrydere, er miljøet i vore fængsler ikke just befordrende for en rehabilitering, for udsigten til, at en sådan ung kan vende tilbage til samfundet som en nyttig og lovlydig borger. Tværtimod, ofte er det jo sådan, at det, den unge ikke kunne finde på af tосsestreger, inden han kom ind, fik han kun alt for godt lært under selve afsoningen.

Min egen personlige drøm skal jeg erkende er denne, at sådanne unge hurtigst muligt kunne komme bort fra det miljø, hvor de handlede pr. flokmentalitet, komme ud i et hjem, helst langt væk fra en storby, et hjem, hvor der var en far og en mor, der foruden egne børn havde overskud til at give en sådan ung en tid i hjemmet, hvor måske alt det fandtes, som den unge havde savnet under sin egen opvækst, og som derfor havde ført ham ind i hård kriminalitet. Jeg tror, dette i videre omfang kunne lade sig udføre, om det blev sat mere i system. Omkostningerne herved ville blive såre ringe imod de besparelser, samfundet herved kunne opnå på længere sigt.

Vold kan nok aldrig helt udryddes i vor verden, desværre kun, men den kan bekæmpes, og den kan indskrænkes, og her må vi sætte ind med alle de ressourcer, vort samfund ejer.

Og endelig til sidst måske det vigtigste i denne sag: vær ikke så ængstelig for at støtte kristendomsundervisningen i vore skoler. Og nu her op til julens store højtid, lad det dog

være en selvfølgelig ting i et såkaldt kristent land, at man afslutter skolens julefest i kirken, hvor evangeliet om fred og fordragelighed, om kærlighed, ja, om næstekærlighed lyder, for også heri ligger en stor prævention mod al vold.

Lis Starcke (DR):

På retsforbundets vegne vil jeg også gerne sige tak for det initiativ, der er taget med denne forespørgsel, også fordi den er rettet til hele tre ministre. Ganske vist vil jeg være enig i, at det kunne godt være, vi også skulle have haft både boligministeren og arbejdsministeren ind i det. Og jeg vil nok sige, at efter at have hørt hr. Wilhjelms ville jeg ønske, vi havde nogle timer endnu, hvor vi kunne drøfte disse problemer. Men jeg vil nu holde mig til det indlæg, som jeg havde skrevet, inden jeg hørte hr. Wilhjelms. Jeg skal kun sige, at jeg vil ønske, at vi senere kan komme til at drøfte nogle af de problemer, som hr. Wilhjelms var inde på. For nogle af de løsninger, som vi nu ser på her, er nok trods alt lidt mere på overfladen. Vi skal nok lidt længere ned i dybden.

Hvor man end ser sig om i verden, ser forholdene alvorlige ud, og det får vi netop et indtryk af ved, at Amnesty International, der just har holdt en konference her i København, i en rapport har tegnet det sorte billede, at dødsstraffen er genindført i nogle lande, og at politiske fængselsstraffe, tortur og henrettelser er voksende. Så må man jo nok sige, at på den baggrund kan man ikke undre sig over, at også menigmands begreber kan blive smittet deraf.

En af de ting, som kan undre én, er, at kriminaliteten vokser – her tænker jeg også på berigelseskriminaliteten – i samfund med en stigende levestandard. Det må altså betyde, at man blot generelt sætter sine krav i vejret. I min fortvivlelse over at høre rapporten fra Amnesty International prøvede jeg at kigge mig lidt omkring for at se, om der ikke et eller andet sted var lidt tegn på bedring, og da fandt jeg så en artikel om forholdene i Japan. Nu kan man jo ikke sige andet, end at det er et land, der er ret overbefolket, i alle tilfælde i storbyerne og ikke mindst i deres hovedstad. Det er også et industrisamfund, der har haft et voldsomt økonomisk opsving, og det er samtidig et meget kapitali-

[Lis Starcke]

stisk samfund. Alligevel ser man så, at voldskriminaliteten, ja, kriminaliteten i det hele taget, er faldende og har været faldende gennem de sidste 20-25 år i Japan. Og så er det, man prøver at se, hvad det kan hænge sammen med. Der er så en norsk kriminolog, der konstaterer, at det ikke skyldes, at der er en ringere anmeldeshyppighed i Japan, og heller ikke, at der er et større politikorps. Men det, som han sætter fokus på, er, at man dér måske har et politikorps, der har større effektivitet, og som det centrale: de har et andet kulturmønster, end vi har her.

Ser vi på det kulturmønster, finder vi et samfund, der endnu i høj grad er baseret på familien, ligesom man også ude i erhvervslivet har ført nogle af familierelationerne ud, sådan at man har prøvet at skabe mere stabile og nære kontakter. Man kan også sige om Tokyo, denne mægtige by, at den er indrettet i mindre enheder, så det næsten kan minde om landsbyer, og at anonymiteten derved er begrænset. Det var her, vi skulle have boligministeren og byplanlæggerne med ind, måske har vi været for forelsket herhjemme i alle de store enheder, så vi mangler den nære kontakt, den nære forbindelse.

Og så ser man yderligere en ting i Japan: opklaringsprocenten er meget større. Jeg ved godt, at man herhjemme i Danmark tit har klaget over, at befolkningen ikke henvender sig til politiet, når der sker et eller andet. Man anmelder det ikke. I det hele taget er, hvis vi tager Vesten generelt, opklaringsprocenten kun på 20-30, hvorimod den i Japan ligger på 65-70. Og man må vel nok sige, at opklaring af forbrydelser virker forebyggende. Det er noget, som man også godt kan tænke på. Men hvis vi ser på Japan, er der måske også det, at man dér stadig væk har en mere autoritetsvenlig tradition, og at man har en moralsk fordømmelse af kriminalitet, både i familien og i samfundet, en indstilling, som virkelig er virksom, hvor vi nok må sige med os selv, at man har prøvet at afkriminalisere i Danmark.

Det kunne altså se ud til, at kriminaliteten har flere årsager, både i og uden for det enkelte menneske, og at kultur og moral synes at spille en større rolle end de materielle forhold.

Nu spiller den personlige frihed jo en vældig stor rolle for de allerfleste af os, men vi skal ikke være blinde for, at individualisme,

som vi jo er forfaldet noget til, også har en negativ side, fordi friheden ofte opnås på bekostning af loyaliteten over for helheden. Det oplever vi også på andre områder end lige netop det kriminalistiske.

Det er jo politikeres lod, at de skal beskæftige sig med så mange sider af livet og samfundslivet, at det er umuligt at være ekspert på alle områder, men vi skal alligevel tage stilling. Derfor er det nødvendigt, at vi lytter til eksperterne, læser om deres erfaringer og de konklusioner, de drager af dem, og så må vi altså selv ud fra egne erfaringer knytte alle disse ting sammen i et helhedsbillede, der dog alligevel skal bevare alle de små brikker i mosaikken, der hver for sig skal formes for at få det klareste og det rigtigste billede. Jeg er sikker på, at samtlige ordførere har benyttet sig af alle de små brikker, som biblioteket så venligt har klippet ud til os, og derfor kan det nok være lidt vanskeligt for den sidste ordfører i rækken at komme med noget nyt. Men der kan nu også ligge en vis betydning i at analysere et bestemt materiale og derudfra opstille sine hypoteser.

Man får et levende indtryk af, at befolkningen nu er utilfreds med samfundets manglende evne til at holde kriminaliteten nede, en irritation over, at mest opmærksomhed synes at samle sig om ophavsmanden, den kriminelle, hans anholdelse, længden, forholdene under varetægtsarresten, senere strafudmålingen og fængselsforholdene, mens man til dels synes at glemme offeret, den forulempede og hans eller hendes vilkår.

Her siger politimester Bengt Flagstad, at netop i disse år, hvor kriminalitetens omfang er vokset allermest, har man gennemført omfattende kriminalpolitiske liberaliseringer, der har medført flere og flere betingede domme, mildere og mildere straffe og flere og flere goder til fængselsfanger. Bl. a. er man inde på den tanke, at en person, der er idømt fængselsstraf, skal løslades, når blot halvdelen af straffen er afsonet, og allerede i dag er der tradition for, at man kommer ud, efter at to tredjedele af straffen er afsonet.

Politimester Flagstad kan godt se det humane i, at man fra forskningsmæssig side har koncentreret sig så meget om de indsattes ve og vel i fængslerne, men finder det alligevel temmelig ensidigt, at man ligesom har koncentreret sig mest om fængselsopholdets ne-

[Lis Starcke]

gative sider, og mener, at man har undervurderet den forebyggende virkning, en trussel om straf kan have på svage sjæle. Hans konklusion er den, at det nu må være på tide, at samfundet tager mere hensyn til 5 millioner lovlydige borgeres retsbeskyttelse end til 5.000 kriminelle personers bekvemmelighed.

Jeg mener ikke, at det ene behøver at være afhængigt af det andet. Jeg mener godt, at man kan yde retfærdighed til begge sider. Men hvis vi nu vil følge det råd at tage større hensyn til 5 millioner lovlydige borgeres retssikkerhed, hvordan gør vi så bedst det? Det er jo det, det hele drejer sig om. Der er nok flere sider af den sag. Mange føler, at det skal ske her og nu, men jeg vil tillade mig at anføre, at det knap lader sig gøre, og i alle tilfælde må det ikke stå alene.

Forebyggelse af kriminalitet er væsentligere end noget andet, og det kan ikke ske her og nu, men kun ved langsigtede anstrengelser, ikke alene fra de tre adspurgte ministeriers side, men fra alle ansvarsbevidste menneskers side. Vi er jo nået langt i kriminologisk forskning, og vi ved, at opvækstvilkårene, familielivet og hele det omgivende miljø betyder meget for et menneskes udvikling, og hermed er vi så også inde på, at udviklingen i et industrisamfund har betydet, at man har samlet sig i større bysamfund, som vi godt ved skaber bedre grobund for kriminalitet end landlige omgivelser. Og ser vi på familielivet, må vi pege på, at de mange skilsmisser, der betyder, at børn nu kun har den ene af forældrene at støtte sig til, giver dårligere opvækstbetingelser, ligesom det, at begge forældre, hvor ægteskabet holder, ofte begge er udearbejdende, så børnene selv dér er overladt meget til sig selv og de kammerater, de nu slutter sig til.

Hele det stressede liv, som den næste generation lever, ofte med bekymringer for fremtiden i vor konkurrenceprægede tidsalder, vor økonomiske og udenrigspolitisk usikre tid smitter også af på børnene. Hele velstandssamfundets trang til stadig større forbrug og til straks at kassere ting, blot de er lidt forældede eller går i stykker, hvor det simpelt hen ikke kan betale sig at reparere ting, har ikke været nogen god opdragelse af den kommende generation. Den eksplosive tekniske udvikling har givet strukturændringer, som måske også har haft kriminelle bivirkninger.

Og i hjemmene er der på grund af maskinerne og de mange færdigvarer, man har kunnet anskaffe sig, ikke rigtig plads til barnet i de hjemlige gøremål, så det er blot uendelig kedelige ting, de bliver sat til, som ikke kræver nogen som helst opfindsomhed eller viden om, hvordan ting skal behandles for at holde og fungere.

Lad os bare også tage det tekniske vidunder TV med i billedet, trætte forældre, der vil slappe af efter dagens opgaver og derfor synker ned foran TV og forsømmer den nære kontakt og diskussionerne med deres halvstore børn, der så bare forsvinder ud til gadens farer og samværet med en gruppe jævnaldrende, som måske keder sig lige så meget som de og er lige så usikre over for dagligdags problemer.

Det er vel naturligt, at lærere og ungdomsledere, der i særlig grad ser børnenes og ungdommens problemer, derfor engagerer sig i at finde årsagerne og dermed veje til forebyggelse. De lægger en god del af ansvaret over på næste generation, som jeg også forsøgte det, og for så vidt også på både forældre og myndigheder og på udviklingen i samfundet, hvor mange af de goder, som man tidligere måtte spare sammen til, nu næsten er hvermands eje. Der har været en laden stå til-holdning. Man har haft for slap en holdning til cykeltyverier og smårapserier og måske for de voksnes vedkommende til et par flasker over grænsen og lidt skattesnyderi. De ældre har ikke været noget godt eksempel, og de har ligesom opgivet at fortælle børnene, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert.

Og når man spørger de unge selv og de kan nævne, at alkohol, respektløshed og arbejdsløshed er de vigtigste årsager til hærværk og vold, så er der nu noget for os ældre at spekulere over. Alle de, der har med unge at gøre til daglig, må igen til at opdrage dem og fortælle, hvad der er rigtigt og forkert, og de skal ikke tro, at der er en flydende grænse mellem, hvad der er normalt, og hvad der er kriminelt.

De præventive foranstaltninger er væsentlige: oplysning i skolerne, information i ungdomsklubberne, instruktion af politiet, som fortæller om deres arbejde, filmforevisninger om kriminalsager, eventuelt overværelse af retssager om vold.

[Lis Starcke]

Det kriminalpræventive råd er inde på lignende ting. På et spørgsmål om, hvorvidt strammere disciplin vil virke forebyggende, svares der, at der dog stadig findes autoritær disciplin, men det er ikke det, man ønsker, det er selvdisciplin, vi skal nå frem til, selvdisciplin i omgang med andre. Og så tilføjes det, at rådet jo kun har rådgivende beføjelser, det kan ikke beslutte noget. De nævner, at de kan komme med gode ideer, men man skal ikke tro, at man kan komme med en god idé og så mene, at den passer lige fuldt i Odense og i København.

Som deres bedste idé nævner de snæver kontakt med voksne, hjem, lærere, politi og fritidsmedarbejdere, og de ønsker et samarbejde mellem kommunerne, deres sundheds- og socialforvaltninger og også de lokale politimyndigheder, men her siger de beklagende, at det ofte først sker, når skaden er sket.

Ja, min tid er udløbet, så vil jeg gemme resten til næste omgang.

Bjørn Elmquist (V):

Jeg skal ikke unødigt forlænge denne debat, som jeg mener det har været nyttigt at have. Jeg tror, det har stor betydning, at vi i folketinget også beskæftiger os med andre ting end lige den daglige fra-hånden-til-munden økonomiske politik. I samfundet er man optaget af disse spørgsmål, og allerede af den grund bør vi i folketinget beskæftige os med dem, men vi må da heller ikke se bort fra, at folketinget via sin indflydelse på det danske samfund – eller måske vil nogle lidt ondsksfuldt sige mangel på samme – har sin del af skylden og ansvaret for, at samfundet med sin voldstendens ser ud, som det gør i dag.

Jeg mener, at vi undervejs har fået en lang række gode synspunkter fremsat, og jeg synes, justitsministerens redegørelse var ganske interessant, og vil, ligesom andre har sagt det, sige tak for den. Jeg har et par konkrete spørgsmål til justitsministeren, som jeg håber han kan få lejlighed til at besvare enten her eller måske efterfølgende i retsudvalget.

I i hvert fald en del af redegørelsen gik det som en rød tråd, at vores statistiske materiale ikke er tilstrækkeligt, ikke er godt nok, og deri er jeg meget enig med justitsministeren. Jeg har da også for nogen tid siden erfaret, at et udvalg er nedsat med repræsen-

tanter fra Danmarks Statistik, politiet, kriminalforsorgen og kriminalistisk institut for at prøve at lave mere udtømmende opgørelser.

Statistikken er for primitiv, siger kriminolog Henning Koch fra kriminalistisk institut, sådan som vi kender den i dag. Den omfatter ikke, hvad man kalder de mindre voldsforbrydelser, og har heller ikke gravet så dybt, at man har fundet ud af, om den stigning, der kan registreres, blot skyldes det forhold, at folk anmelder flere voldsforbrydelser end tidligere. Man forestiller sig også, så vidt jeg har forstået, at man vil registrere og inddele voldsforbrydelserne i kategorier, der bl. a. skal fortælle, om offer og gerningsmand kender hinanden, om man var påvirket af spiritus, narkotika osv. osv., og endelig vil man prøve at danne sig et overblik over den skjulte vold, altså den, der aldrig nogen sinde bliver anmeldt til politiet. Jeg vil gerne høre, om justitsministeren enten nu her eller senere hen i retsudvalget måske har en chance for at fortælle os lidt mere om baggrunden for denne undersøgelse og om, hvornår vi kan forvente at få resultater deraf.

Så vil jeg meget henstille, at disse resultater, når de kommer frem, bliver anvendt fornuftigt, for statistik kan jo blive anvendt til mange ting. Et enkelt eksempel, vi har hørt her i eftermiddag, har i hvert fald fået mig til at tænke på den statistik, der viste, at de fleste mennesker såmænd dør i deres egen seng derhjemme, og der var straks nogle mennesker, der mente at kunne drage den konklusion af den statistik, at denne hjemlige seng var det farligste sted at opholde sig i hele samfundet.

Vi har også hørt, at det er vort samfundssystem, der har skylden for det hele. Vi kender vist meget lidt til statistikker, troværdige statistikker, andet end officielle statistikker og til behandlingsmetoderne i andre samfundssystemer end vore. Og hvad sporten angår, hørte vi også, at i vort samfundssystem bredte volden sig også dertil. Jeg vil da bare erindre om, at i holdsport som håndbold og fodbold er det ikke de østeuropæiske lande, der ligefrem holder sig tilbage, når man deltager i verdensmesterskaber. Så der er vist sagt lidt for flotte ting i den retning.

Et par flaskehalse vil jeg godt spørge om ministeren vil fremsætte sine kommentarer til. I det omfang der er problemer med en politimæssig, geografisk dækning af landet,

[Bjørn Elmquist]

er der så ikke en risiko for, at private vagtværn vokser op, sådan at de, der har råd til det, beskytter sig, ikke bare mod den økonomiske kriminalitet i form af tyverier og sådan noget, men at man også i forbindelse med større private arrangementer får private vagtværn ud med schæferhunde og knipler? Det synes jeg da ville være en meget uheldig vej at betræde, såfremt man må se i øjnene, at vor politimæssige dækning ikke er tilstrækkelig.

Og endelig en sidste flaskehals måske: hvordan ligger det med afsoningen? Er der problemer med for domfældte at komme i gang med afsoningen? Har de måske en mulighed for, hvis de ønsker det, at udskyde denne afsoning? Det var et par af de spørgsmål, jeg kunne tænke mig at stille ministeren.

Dohrmann (FP):

De fleste ordførere har på udmærket vis talt om, hvorledes man skulle bekæmpe den fysiske vold her i samfundet. Derimod skal jeg ikke lægge skjul på, at det skuffer mig en hel del, at næsten samtlige ordførere har undladt at omtale den vold, som samfundet udøver over for den enkelte borger. Jeg mener, at der i de seneste år også på dette område har været en stigende tendens til, at privatpersoner er kommet i klemme i hele systemet.

Vi har nogle byggesager, hvor folk f. eks. har søgt om byggetilladelse og har fået den. Bagefter er man så fra myndighedernes side kommet og har nægtet adgangsveje o. lign. Den slags ting kalder jeg også vold.

Vi har også eksempler på, at børn uretmæssigt er blevet fjernet fra deres forældre, uden at der har været nogen som helst grund til det. Det er også vold. Og selv om den fysiske vold er meget alvorlig og det absolut er berettiget, at man diskuterer den her i folketinget, synes jeg også, at disse ting kommer ind herunder, og når forespørgslen nu er stillet om volden i samfundet og om, hvilke initiativer ministeren vil tage, så håber jeg da, at han i sin afsluttende runde også vil omtale den slags voldssager.

Til sidst skal jeg så bare sige, at det er da prisværdigt, at nogen rejser sådan en debat her i folketinget, men når man så starter med at stille et dagsordensforslag, hvori man tager ministerens redegørelse til efterretning,

hvad var formålet så egentlig med debatten? Det, der er kommet frem her i dag, er jo ikke mere, end man kan læse om hver eneste dag i avisen. Det er almindelige meninger. Så bare at tage ministerens redegørelse til efterretning er faktisk det samme som at gå ind og læse aviserne fra i går.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg har til hensigt at holde mig til det, der er på dagsordenen i dag.

Jeg vil sige til hr. Bjørn Elmquist, at det, der er under overvejelse i øjeblikket, det, der er udvalgsarbejde i gang om, er at fremskaffe generelt set et betydelig bedre kriminalstatistisk materiale, end vi har i øjeblikket, og der er derfor nedsat et udvalg, hvori der sidder repræsentanter for de grupper uden for Danmarks Statistik, altså justitsministeriet og andre, som nødvendigvis må være med, hvis man skal lave et nyt statistikgrundlag, men selvfølgelig er der også teknikere fra Danmarks Statistik. Dette udvalg er ikke færdig med sit arbejde, men det er altså et, om man så må sige, rent statistisk-teknisk arbejde, der gøres for at tilvejebringe grundlaget for en bedre statistik.

Så kommer på et eller andet tidspunkt de konkrete resultater ud af den bedre statistik, og så kommer vurderingen af de statistiske oplysninger som det efterfølgende resultat. Jeg kan ikke sige andet om det i øjeblikket. Det, der foregår, er et rent forberedende arbejde til en bedre kriminalstatistik. Det har givet sig visse udslag allerede på nuværende tidspunkt, men der er altså behov for yderligere resultater.

Jeg er da enig med hr. Bjørn Elmquist i, at det ville være beklageligt, hvis den nuværende utryghed fører til, at der vokser private, lidt vildtvoksende vagtværn op. Det er nu ikke mit indtryk, at det er et større problem. Det er ikke mit indtryk, at der er sket en sådan opdukken, at det kan give principielle problemer med hensyn til, hvem der har ansvaret for, at der er ro og orden i samfundet.

Derimod må jeg medgive hr. Bjørn Elmquist, at der er ventetid med hensyn til afsoning af idømte straffe, både når det drejer sig om hæftestrafte, og når det drejer sig om alvorligere straffe, og det er et problem, hvis løsning overvejes i øjeblikket. Jeg har foreløbig givet en redegørelse for det i finansudval-

[Justitsministeren]

get, og der foregår i øjeblikket overvejelser med hensyn til, hvordan man kan få nedbragt disse ventetider. Jeg er ikke sikker på, at den anvisning, jeg fik af hr. Poulsgaard, gående ud på, at man skulle lade være med at sætte spritbilister ind til afsoning, er en, jeg har meget lyst til at følge. Det er mit indtryk, at antallet af spritbilister har været så kraftigt voksende, at der ikke deri ligger nogen opfordring til at være særlig imødekommende, når det drejer sig om deres ønske om ikke at komme til afsoning.

Fru Lone Dybkjær og fru Mette Madsen stillede mig næsten enslydende spørgsmål, som jeg desværre ikke er i stand til at svare på. Spørgsmålene gik på, om det var muligt at give nogle oplysninger om, hvordan domspraksis er med hensyn til straffe for vold mod børn. Det var fru Lone Dybkjærs formulering.

Fru Mette Madsen spurgte, hvordan de regler, der er for domfældelse med hensyn til hustru- og børnemishandlinger, virker, og spurgte yderligere, om der er grund til at tro, at straffene bør skærpes. Jeg beklager, men jeg er ikke i stand til at give konkrete oplysninger i dag, men jeg imødeser spørgsmål fra retsudvalget og skal meget gerne give svar dér.

Jeg er blevet stillet over for tilsvarende, om man så må sige, statistiske spørgsmål. Fru Nathalie Lind spurgte, om det kan oplyses, om volden imod sagesløse personer er stigende. Den er svagt stigende, men den er ikke forholdsvis stærkere stigende end den øvrige voldskriminalitet. Så vidt jeg kan se, er den svagere stigende end den øvrige, og det kunne måske tages som et udtryk for, at den del af voldskriminaliteten, som jeg hæftede mig en del ved i indledningen, nemlig den, der sker under indtryk af spiritus, og som især foregår i bestemte miljøer, måske er den, der er særlig kraftigt stigende for tiden. Der er ikke noget, der tyder på, at der er særlige problemer med hensyn til vold mod sagesløs person. Dermed mener jeg ikke, at vi har en acceptabel situation, men det er stigningstakten, jeg ikke finder foruroligende i forhold til den øvrige. Om det så kan være beroligende, skal jeg da lade være ganske usagt.

Det er derudover blevet nævnt af fru Ebba Strange, at man nok skal tage kriminalstatistikken med forbehold. Det har jeg for så

vidt allerede gjort fra starten, men jeg må nok sige, at den artikel, jeg har set i dagbladet Information for i går, og hvoraf det synes at fremgå, at f. eks. falske brandalarmer indgår i voldsstatistikken, kan jeg ikke rigtig acceptere. De oplysninger, jeg har givet om det, jeg kalder den grove voldskriminalitet, indbefatter naturligvis ikke ting som falske brandalarmer. De indbefatter derimod, som fru Ebba Strange var inde på, den overtrædelse af loven, som hedder opsætsighed og vold mod offentlig myndighed, og her kan jeg sige, at af de 4.400 tilfælde, jeg nævnte af grovere kriminalitet eller voldskriminalitet, der fandt sted i 1978, var ca. 350 af dem af den karakter.

Hr. Bernhard Baunsgaard mente, at jeg havde givet udtryk for en lidt for firkantet opfattelse gående i retning af, at straf har generalpræventiv virkning. Det er muligt, at mine ord har lydt sådan, men jeg har ved tidligere lejligheder sagt det på den måde, at jeg er af den opfattelse, at visse typer af forbrydelser nok ville blive færre, hvis man havde en hurtigere og mere effektiv retsforfølgning – visse typer af forbrydelser. Det er muligt, at det kan forstås på den måde, at jeg er af den opfattelse, at generalpræventivt er det at straffe en god ting. Så firkantet vil jeg meget nødig forstås, for det er ikke min opfattelse, men jeg tror altså på, at visse typer af forbrydelser vil blive færre, hvis opklaringsprocenten bliver høj, hvis domfældelserne sker relativt hurtigt, og hvis afsoningen også sker relativt hurtigt. Jeg tror på, at det dæmper lysten til at begå visse typer af forbrydelser, men slet ikke alle, naturligvis.

Der er derudover af fru Nathalie Lind stillet det spørgsmål, om den skæve udvikling i stigningen af den grove kriminalitet kan give anledning til overvejelser om omfordeling af indsatsen inden for politiet. Det var tallene, jeg nævnte om den 8 pct.s stigning i København, den 25 pct.s stigning uden for København, men i hovedstadsområdet, og de 36 pct. uden for hovedstadsområdet.

Jeg er ikke klar over, og der er ingen, der har været i stand til at give mig oplysninger om, hvad årsagen er til disse forskellige udviklinger. Det kan måske tænkes, at problemet i hovedstaden har været der længst. Det kan måske igen hænge sammen med, at man dér relativt gør den største indsats. Det kan være en del af forklaringen. Men jeg kan

[Justitsministeren]

ikke sige mere om den side af sagen. Jeg er bare nok nødt til at sige, at der er ikke mange ressourcer at omfordele, og derfor er det, der er muligt, at efterhånden som ressourcerne bliver større – og det skulle de gerne blive – kan man så sætte ind dér, hvor udviklingen viser, at der er de største behov. Og det er jo ikke sikkert, at det falder generelt på området uden for hovedstaden. Det falder formentlig – det er mit indtryk i al fald – på ganske bestemte steder, og det kan så være de steder, hvor man med en relativt lille indsats i mandskabsstyrke kan opnå ganske betydelige resultater. Jeg er i hvert fald selv temmelig imponeret af, hvad velfungerende, forholdsvis beskedne, men dygtige uropatruljer har været i stand til at fjerne – eller næsten fjerne – af problemer af den art, vi har diskuteret i dag.

Fru Nathalie Lind stillede mig også det spørgsmål, om jeg var i stand til konkret at sige noget om den udvidelse af politistyrken, jeg sagde noget om i indledningen. Der er et ændringsforslag til finansloven på vej, og det giver mulighed for, at man dels påbegynder den udvidelse af den nuværende mandskabsstyrke, som er begrundet i ferieforlængelsen, dels derudover giver mulighed for en udvidelse af mandskabsstyrken.

Fru Nathalie Lind ved, at der er rimelige eller forståelige problemer med hensyn til at udvide uddannelseskapaaciteten. Det er mit indtryk, at det forslag, der er på vej til finansudvalget og dermed til folketinget, er et forslag, der ligger så tæt op ad det mulige, hvis der skal ske noget forholdsvis hurtigt i form af udvidelse af uddannelsen. Det ligger så tæt op ad det mulige, som man næsten kan forsvare.

Jeg vil også godt give den oplysning, at det ikke alene bliver den egentlige politistyrke, men også de funktionærer og medarbejdere af forskellig art, der er en forudsætning for politistyrkens udadvendte arbejde, der foreslås en udvidelse for.

Dermed er jeg på vej ind i besvarelsen af det problem, som fru Ebba Strange lige nævnte. Fru Ebba Strange sagde, at der er jo egentlig ikke nogen undersøgelse, der viser, hvor stor en udvidelse af politistyrken det er rigtigt at foretage. Altså hvor stor skal en politistyrke være? Det er jeg naturligvis i princippet enig i, men der foreslås jo heller ikke en meget overdreven og meget drama-

tisk udvidelse af politistyrken; der foreslås en udvidelse, der skal have tre hovedformål. Den skal medføre en højere opklaringsprocent, for den har været ubehageligt faldende i de senere år for en lang række forbrydelsers vedkommende. Den skal derudover give mulighed for mere patruljering. Om det så skal være kørende eller gående, eller hvordan det skal være, skal jeg ikke kunne sige, men mere patruljering velanbragt af præventive grunde er det andet hovedformål. Det tredje hovedformål er at give politiet mere tid til forebyggende arbejde i al almindelighed.

Jeg er meget glad for de anerkendende bemærkninger, der faldt om nytten af at sætte ind i de lokale områder. Der var måske nok en og anden udtalelse, jeg ikke helt kan være enig i, men bemærkningerne om, hvor vigtigt det er, at det fungerer i kommunerne, samvirket mellem politiet, de sociale myndigheder og skolemyndighederne og i det hele taget alle de lokale myndigheder, er jeg meget, meget enig i, og det er på det område, jeg tror, at politiet på den lidt længere sigt har virkelige gode muligheder for at gøre en indsats, der har en virkelig gedigen virkning.

Så vil jeg gerne gøre to afsluttende bemærkninger. Den ene skal være en uddybning af det, jeg sagde om spiritusmisbruget. Jeg tror, jeg nævnte i hovedindlægget, at det er vanskeligt at skaffe præcist statistisk materiale, der viser, hvordan spiritusmisbrug og kriminalitet hænger sammen, men i en lille redegørelse, som det kriminalpræventive råd har sendt mig i anledning af forespørgselsdebatten i dag og i anledning af de muligheder, der er for at få udvidet bevillingerne til det kriminalpræventive råd, har jeg især hæftet mig ved følgende fire linjer, som jeg godt vil have lov at citere:

»Det er rådets opfattelse, at en neddæmpning af volds kriminalitet også må omfatte indsatser mod alkoholforbrug og -misbrug. Interviewundersøgelser af volds ofre tyder således på, at mindst 1/3 af ofrene og mindst 2/3 af gerningsmændene var påvirkede af alkohol.«

Jeg vil godt advare imod, at man forstår tallene alt for håndfast og alt for firkantet, for jeg kender ikke den præcise basis for tallene, jeg ved ikke, hvor repræsentativt udsnittet er først og fremmest, men det svarer til den erindring, jeg har fra mange drøftelser

[Justitsministeren]

i min tidligere tilværelse med mange forskellige, og det svarer til min egen opfattelse af tingene som mangeårig formand for et lokalnævn og mangeårig formand for et bevilgningsnævn. Det svarer desværre alt for præcist til min opfattelse af sammenhængen mellem spiritusmisbrug og store grupper af voldskriminelle, hvis man kan kalde de mennesker sådan. Her er et af de områder, hvor jeg personlig meget gerne så en holdningsændring hos folk, også hos de lidt udenforstående, dem, der står lidt på afstand, og som ikke er udsat for de kriminelle handlinger eller er tæt på dem, der er udsat for dem, de mennesker, der siger: man må nu alligevel forstå ham, for han var jo fuld, da det foregik. Jeg synes, det er en skidt undskyldning. Det er måske nok en forklaring på, hvorfor ellers fornuftige mennesker bærer sig ufornuftigt ad, men det er bare ikke rigtig nogen undskyldning, for det er næsten det samme som at acceptere, at sådan må det altså være, når folk har bragt sig selv i den situation.

Den sidste bemærkning, jeg skal gøre, er til fru Mette Madsen, som peger på det nyttige i at gennemføre en oplysningskampagne i radio og TV om vold. Jeg har også hæftet mig ved de gode resultater, der er kommet ud af tidligere velorganiserede kampanjer, hvor man først og fremmest har orienteret meget tæt og nærgående og direkte om problemerne, og jeg har den opfattelse, at hvis det koordineres med indsatser rundt omkring i landet, kan vi gøre meget gennem sådan en veltilrettelagt og velfunderet – det skal den først og fremmest være – oplysningskampagne i TV og radio.

Og så vil jeg i øvrigt gerne for mit vedkommende sige tak for den venlige modtagelse, redegørelsen har fået.

Mette Madsen (V):

Også jeg vil sige tak for en stort set saglig og meget konstruktiv debat, og jeg vil meget gerne takke ministeren for tilsagnet om en styrkelse af politiet, øgede patruljeringer, øget indsats i skoler og ungdomsklubber, mere undervisningsmateriale, nyvurdering af strafudmålinger og hurtigere retsforfølgning. Og så vil jeg naturligvis hertil føje en tak for, at ministeren vil bakke den idé op med en veltilrettelagt kampagne for at oplyse om volden i samfundet.

Ministeren lovede i sit første indlæg, at vi skulle få noget statistisk materiale om arten af forgrovelser inden for voldsforbrydelserne. I den forbindelse må vi nok også se på, når vi har resultaterne af det, der blev nævnt, netop stikvåben, om ikke våbenloven også trænger til en revision.

Jeg har nogle bemærkninger til forskellige af de ordførere, der stadig er tilbage her.

Fru Ebba Strange talte noget om statistikken. Jeg er glad for, at ministeren kunne afvise, at falske brandalarmer indgik i statistikken om den grovere vold. Fru Ebba Strange sagde, at hun var bange for, at en sådan debat fik angsten til at vokse i samfundet. Jeg mener, at en debat som denne hjælper til med at dæmpe angsten i samfundet, fordi vi netop i dag har fået en masse reelle tal på bordet, bl.a. det tal, der viser, at der ikke er så mange ældre ofre, som man muligvis havde gået og troet, og som jeg i hvert tilfælde selv havde troet. Jeg mener, det må kunne berolige mange ældre mennesker, der af skræk for voldsforbrydelser ikke har turdet gå ud.

Fru Ebba Strange spurgte også, hvor stor politistyrken skal være, og der var ligesom et usynligt spørgsmålstejn ved, om den egentlig burde være særlig stor. Men jeg blev meget glad for, at fru Ebba Strange sluttede med at sige, at et par spadserende betjente på gaden øger trygheden. Det er også min indstilling til politistyrken.

Fru Lone Dybkjær vil jeg gerne takke for nogle meget positive bemærkninger til mig. Jeg er enig i meget af det, fru Lone Dybkjær sagde i sin indledning, men jeg har en bemærkning til det, der blev sagt om, at fornyelsen af raketterne skulle medvirke til, at volden steg i samfundet her. Jeg tror ikke, at børn og unge bliver mere aggressive, fordi man fornyr atomraketterne inden for NATO-landene. Når man opbygger en militær balance mellem NATO-landene og Warszawa-pagtlandene, er det jo netop for at forhindre krigen, der er den største og ondeste voldsmanifestation, man kender i verden. Jeg må også sige, at det er min og mit partis helt bestemte opfattelse, at kun en nogenlunde rimelig balance mellem de to fløje, jeg her har nævnt, kan danne et realistisk grundlag for afrustningsbestrebelse.

Fru Mimi Jakobsen kom med nogle ord til eftertanke i det, hun sagde om fritidsklubber-

[Mette Madsen]

ne. Der har været mange ord til eftertanke også fra anden side. Der har været talt om familiens ansvar, der har været talt om de ting, der er blevet sagt om straf og dens virkning.

Hr. Wilhjelm sagde også nogle ord til eftertanke i det, han sagde om børnemishandlingerne. Men derudover var jeg meget uenig i mange af de ting, hr. Wilhjelm sagde. Hr. Wilhjelm mente, at mere politi ville optrappe volden. Jeg har den modsatte mening, at det netop har en præventiv virkning, og at en hurtig retsforfølgning og strenge straffe også har en præventiv virkning. Ved denne præventive virkning undgår man også, at en masse unge mennesker ryger ind i fængslet og oplever det, som hr. Wilhjelm så rigtigt siger måske i nogle tilfælde kan være til skade for de unge. Jeg tror nu ikke meget på det. Jeg tror meget på resocialisering og det arbejde, der gøres ude omkring i fængslerne. Jeg mener også, at en voldsmand skal have en fair behandling, og at han skal resocialiseres, men jeg vil godt slutte denne debat med at citere den svenske forfatter Birger Malmberg, der sagde: glem ej ofrets pine af idel iver for at tækkes tyrannen.

Hagen Hagensen (KF):

Sjældent har vel en debat bredt sig over så bredt et felt, som denne debat har gjort det i dag. Der er kommet mange gode ting frem, men jeg må erkende, at jeg synes, mange af dem ligger i udkanten af for ikke at sige ovre på den anden side af det, som jeg i hvert fald har opfattet lå i forespørgslen, volden i det samfund, vi lever i.

Når jeg vil gøre nogle enkelte bemærkninger, skyldes det sådan set netop, at man er gået så vidt ud, ikke bløt i hjørnerne, men vel uden for hele kredsen af det, vi egentlig skulle drøfte. Det er lykkedes, hvad fru Mette Madsen allerede har nævnt, for fru Lone Dybkjær at få markeret, at eventuelle foreslåede raketudskiftninger i NATO kan være med til at optrappe volden herhjemme. Jeg tror ikke derpå.

Den anden ting, jeg vil nævne, er hr. Wilhjelm vist i øvrigt meget tankevækkende indlæg, som jeg meget gerne vil læse og vende tilbage til senere, men det viste en ting for mig, at begrebet vold for mig er noget helt, helt andet end hr. Wilhjelm's voldsbegreb.

Derfor kom der måske også noget helt andet ud af hr. Wilhjelm's indlæg end det, jeg egentlig synes passede ind i denne debat. Må jeg bare drage en enkelt ting frem, så skal jeg standse dermed. Når man kan finde på at sige, at fordi et medlem af dette ting giver sin mening til kende om et eller andet forhold og der derefter sker det, at en dreng bliver stukket ned nogle dage efter i en forlystelsespark af nogle andre, som antagelig ikke har læst, hvad dette medlem af tinget har skrevet og sagt, skulle medlemmet have ansvaret for den vold, der blev begået her, så er vi nået ud over den evne, jeg har til at fatte tingene, og den forbindelse, de skal have med hinanden.

Så vil jeg godt i øvrigt takke ministeren for de positive ting, der er blevet sagt, og det gælder ikke mindst bemærkningerne om ordensmagten. Jeg forstår vel, at der er grænser for, hvordan vi kan få udvidet den til alles betryggelse, men jeg vil dog have lov til at pege på, at det måske nok var rigtigt – og det kunne vi se at få penge til, selv om det kniber dermed – om man kunne oprette en politiskole til og placere den i Jylland. Jeg tror, det ville være gavnligt, om man uddannede politifolk både derovre og herovre og byttede dem ud, så de lærte lidt af tonen i de forskellige landsdele at kende. Det kunne måske også have en gavnlig indvirkning på voldstilfælde.

Må jeg til sidst sige, at advokat Rothenborg siger i sin bog »Vægten og sværdet«, at han ikke tror på straffens virkning. Det er der mange af os der egentlig heller ikke gør. Vi ville gerne sætte noget andet i stedet for at berøve folk deres frihed, men foreløbig har vi, og jeg vil gerne føje til desværre, ikke andet. Drejer det sig om voldssager, er vi nok nødt til at gøre brug af det stadig væk, selv om jeg ser hen til den tid, hvor vi også på dette felt, i hvert fald for førstegangsovertrædelser, kunne finde frem til anvendelse af alternative strafformer, der markerede, at der var en sanktion, men som til gengæld ikke lagde så hårdt beslag på den personlige frihed, som en frihedsberøvelse i øvrigt gør det. Jeg håber på, at vi kan nå dertil. Hvornår det bliver, ved jeg ikke.

Jeg mener til slut at kunne sige, at der har været fælles vilje til under denne debat at finde frem til at gøre noget for at modvirke den vold, som vi vel alle har erkendt, om

[Hagen Hagensen]

end ud fra forskellige forudsætninger, er til stede, og som er et onde, vi må se at komme til livs.

Knud Lind (FP):

Justitsministeren talte om udvidelse af politistyrken. Det støder imidlertid på det problem, at man ikke kan forøge uddannelseskapa- citeten uden at udbygge skolen.

Samtidig blev der talt om landdistrikterne. Landdistrikterne er et af de områder, der i dag kan blive udsat for øget vold, uden at en opklaring følger. Landbetjentordningen er i dag lavet om til en sagsbehandlerstilling med kontortid og altså åbningstid kl. 10–12. Efter kl. 17 bliver den automatiske telefonsvarer slået til med henvisning til hovedstationen, som godt kan ligge 40 km eller mere væk. Der er jo også restaurationer ude i landdistrikterne, og det er da klart, at voldsmænd m. v., som har forøvet noget, er væk, inden politiet når derud.

Fru Mette Madsen har på venstres vegne fremsat et forslag om motiveret dagsorden, som på nogle punkter udtrykker fremskridts- partiets indstilling, men i betragtning af den alvorlige debat, vi har haft her i dag i folke- tinget, mener vi, at det ikke er konkret nok, i særdeleshed på det område, der handler om øget kontrol med bevæbninger. Vi har hørt justitsministerens tale meget om dette område, men det kunne der altså ikke blive plads til. Restaurationsernes til tider umådeholdne ud- skænkning af spiritus for unge og politiets ringe indsats på grund af personalemangel er vigtige momenter i hele denne debat om vold.

Vi mener også, at der inden for de eksiste- rende straffegrænser er en bred strafferam- me, og det er op til den dømmende myndig- hed – og jeg siger udtrykkelig: den dømmen- de myndighed – at bruge den strafferamme, der er. F. eks. går i § 244 strafferammen fra bøde og hæfte til fængsel i op til 6 år. I § 245 går straffen fra hæfte til fængsel i op til 8 år. I § 246 fængsel fra 1 år til 12 år. Jeg synes, der er plads nok inden for de eksiste- rende strafferammer, så man ikke behøver at skærpe.

Fremskridtspartiet mener, at man i stedet for at øge straffen bør afskaffe fængselsmy- ndighedernes administrative forkortelse af den ved domstolene idømte straf. Det er ikke

straffens størrelse eller domstolene, der er noget i vejen med, men fængselsmyndighe- dernes devaluering af den udmålte straf, og det vil sige, at den i mindste fald går ned til $\frac{2}{3}$ af den straf, der er blevet idømt. Det er altså hr. Brydesholt, man skal have fat i, og ikke domstolene.

Vi mener også, at man kunne have taget straffeproblemet op på en anden måde, bl. a. ved at indføre en speciel, kort, tidsbestemt straf til unge mennesker ved førstegangsfor- seelser, f. eks. 8–14 dage, som ikke var vanæ- rende, i stedet for de mange tiltalefrafald og betingede domme, idet vi ser, at 75 pct. enten får tiltalefrafald eller betinget dom. Der sker det, at når de har lavet tilstrækkeligt, så slår samfundet pludselig til og giver dem en straf, som de selv mener er alt for hård, for de har lavet meget mere tidligere og dér fik de bare tiltalefrafald eller en betinget dom.

Debatten er blevet en smule hul, når man opdager, at venstre og socialdemokratiet og kristeligt folkeparti forinden debatten er ene- des om en dagsorden, der, inden debatten endnu er begyndt, allerede i sin indledning tager justitsministerens redegørelse og udta- lelser til efterretning. Det virker en smule sammenspist, og det virker ikke, som om man havde den store interesse for debatten. Man skulle ligesom have affærdiget den med det samme: vi laver en fællesspisning med en dagsorden – og så færdig. Af denne grund og på grund af det afsnit, hvor der tales om en skærpelse af straffen, har vi lavet vort eget forslag om motiveret dagsorden, og jeg vil derfor gerne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget henstiller til justitsministeren, at man øger indsatsen mod den stigende vold ved forøget politipatroljering på gaderne og kontrol med restaurationserne,

ved at øge politistyrken og dermed opkla- ringsprocenten,

ved en hurtigere retsforfølgning i voldssa- ger,

ved strengere straf for overtrædelse af vå- benloven og

ved en bedre indsats for samarbejde mel- lem politi, skole og hjem.

Folketinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

[Knud Lind]

Jeg vil gerne sige en enkelt ting: når vi har lagt så megen vægt på disse restaurationer m. v., så er det bl. a., fordi jeg af egen erfaring ved, at politiet i dag ikke har nogen kontrol med alle de restaurationer, der er. Det er de unge, der har købekraften, og der bliver udsænket for dem, og derefter kan de af udsmidere blive smidt ud på gaden, hvor de så kan få afløb for deres aggressioner på den første tilfældige, de møder, som de eventuelt kan overfalde, en af dem, som de kan klare.

Første næstformand (Enggaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu også i forhandlingen.

Jeg gør opmærksom på, at i og med, at der på dette tidspunkt er fremsat yderligere et forslag om motiveret dagsorden, tilkommer der ordførere, der har opbrugt deres taletid, yderligere 5 minutters taletid i den efterfølgende debat. Dette er en mulighed, men ikke nogen opfordring.

Ebba Strange (SF):

Jeg har ikke opbrugt min taletid, og jeg skal nok lade være at bruge de 5 minutter ekstra.

Hr. Hagen Hagensen sagde, at han syntes, debatten havde været langt omkring. Det synes jeg ikke er så mærkeligt, for jeg må indrømme, at jeg sad faktisk selv og filosoferede meget over, hvor det egentlig er, forespørgerne vil hen med denne debat. Hvad skal vi egentlig med den, og hvad får vi ud af den? Det var det, der lå bag min bemærkning om, at det kan i hvert fald ikke være vores opgave herinde at fremme angsten for vold.

Nu mener fru Mette Madsen, at vi med debatten har været med til at dæmpe angsten for vold. Hvis det er sandt, så synes jeg, det er godt, at den har været der. Vi har selvfølgelig svært ved at måle, om vi har gjort det ene eller det andet ved at føre denne debat, men jeg skal være glad, hvis det har været resultatet af den.

Så skal jeg takke justitsministeren for korrektionen med hensyn til, hvad den statistik, justitsministeren refererede til, omfattede. Jeg synes, det er vigtigt, at vi får gode, omfattende statistikker, og at vi ved, hvad de omfatter. Derfor er jeg også tilfreds med, at justits-

ministeren vil prøve at skaffe ikke bare os herinde, men også befolkningen noget mere oplysning om, hvad det egentlig er med den vold.

Det slog mig også, at hr. Hagen Hagensen i sit første indlæg sagde, at man kan jo se, hvor volden er stigende for hver dag, når man slår op i avisen. Det var jo det, jeg selv sagde i mit første indlæg, nemlig at vi skal passe på med alle disse avisforsider, altså at vi ikke tillægger dem større vægt, end de har krav på.

Når det er sagt om oplysningskampagnen, så skal jeg i øvrigt sige, at socialistisk folkeparti vil stemme imod det dagsordensforslag, der er fremsat af fru Mette Madsen. Jeg må indrømme, at efter at have hørt hr. Jimmy Stahrs tale under det mig lidt, at socialdemokratiet står bag den, for hr. Jimmy Stahr sagde udtrykkelig, at det ikke var socialdemokratiets politik at gå ind for strengere straffe. Ikke desto mindre er det sidste afsnit i dette dagsordensforslag et forslag om at ændre straffeloven med henblik på en skærpelse af straffen for visse voldsforbrydelser. Det kan vi ikke støtte fra socialistisk folkepartis side, og derfor stemmer vi imod forslaget.

Vi stemmer også imod forslaget på grund af afsnittet om øget indsats fra politiets side. Jeg synes, der er uoverensstemmelse mellem dette og det at tage justitsministerens redegørelse til efterretning, for justitsministeren sagde udtrykkelig – det har jeg noteret mig i hvert fald – at der er en god patruljering over hele landet, det har den sidste omlægning af politikredsene medført. Derudover sagde justitsministeren: strafniveaueu for disse forbrydelser er højt, der idømmes i ustrakt grad ubetingede straffe. Hvis man tager det til efterretning, så kan jeg ikke rigtig forstå, hvad det er for en øget indsats fra politiet, man vil have, og hvad det er for en skærpelse af straffen, man vil have.

Det med den hurtige retsforfølgning har jeg aldrig vendt mig imod, men at den ikke er hurtigere, har jo at gøre med så mange ting. Jeg synes, det er udmærket, hvis den kan gå hurtigere, men vi skal i hvert fald passe på, at det ikke går ud over en grundig sagsopklaring. Det behøver det ikke at gøre, men det skal vi i hvert fald være forsigtige med.

[Ebba Strange]

Jeg skal ikke forlænge debatten ret meget, bortset fra at anholde en enkelt bemærkning.

Der er blevet talt en del om spiritusmisbrug og voldsanvendelse i dag. Vi ved alle sammen, at der er en sammenhæng, og jeg takker også ministeren for de tal, han gav os. Men vi skal nok passe på med at sige, at spiritusmisbrug er årsag til voldsforbrydelser. Lige så vel som voldsforbrydelser kan være reaktion på mange ting, så tror jeg også, vi skal være opmærksomme på, at et for stort spiritusforbrug også kan være reaktion på mange ting. At der er en sammenhæng, er rigtigt, men at det ene er årsag til det andet, tror jeg vi skal være forsigtige med at lægge os fast på.

Justitsministeren nævnedes nogle årsager til, at man gerne fra regeringens og socialdemokratiets side vil have mere politi. Det var bl. a. for at forbedre opklaringsprocenten. I øvrigt sagde justitsministeren i sin redegørelse, at opklaringsprocenten var steget, den var blevet bedre. Men da sagde justitsministeren også, at politiet skulle bruge mere tid på forebyggende arbejde. Efter det, jeg har sagt i mit første indlæg, vil jeg gerne slå fast, at fra SFs side mener vi, at det forebyggende arbejde, når det drejer sig om netop det emne, vi har beskæftiget os med i dag, ligger andre steder end hos politiet. Jeg skal ikke gentage, hvor jeg mener det ligger.

Wilhelm (VS):

Jeg vil gerne først kvittere for fru Lis Starckes bemærkninger og sige, at jeg finder det respektindgydende med den fordomsfrihed og den åbenlyse lyst til at sætte sig ind i nogle ting, som fru Lis Starcke, rundet 70 år, udviser i denne debat, og vi oplevede det også under fremmedarbejderdebatten, især på baggrund af det middelaldermørke, der råder i store dele af den halvdel af salen, som både fru Lis Starcke og jeg noget uretmæssigt er blevet anbragt i.

Til hr. Poul H. Møller vil jeg godt sige, at jeg ikke har noget imod kernefamilier, jeg lever selv i en sådan, og de kan da være udmærkede. Det var ikke det, det gik på. Hr. Poul H. Møller må kunne indse, at der somme tider er noget galt med ventilerne i de strukturer, at der somme tider ingen muligheder er for, at dampen kan slippe ud. Vi ved, at f. eks. i USA begås over 30 pct. af de

mord, der begås, inden for den aller-aller-nærmeste familie, medens kun 12 pct. begås over for fuldstændig fremmede. Der er noget galt med så isolerede strukturer, og det var det, jeg prøvede at påvise, også i forbindelse med volden over for børn og over for kvinder i familiesammenhængen.

I anledning af hr. Poul H. Møllers bemærkninger kan jeg ikke lade være med at sige, at jeg synes, det er sørgelig typisk for holdningen til denne debat, at de partier, der, for at sige det rent ud, overhovedet har kunnet opdrive en strømmer i gruppen, de har sat den pågældende til at være ordfører.

Hr. Jimmy Stahrs tale var for mig at se en usædvanlig udmærket og klog socialdemokratisk ordførertale. Men den stod altså også i skærende modstrid til den dagsorden, som socialdemokratiet er medforslagsstiller til. Jeg mener, at så længe der er politi nok til, at man farer rundt og provokerer fredelige politiske møder og derefter møder op med 20 mand og rydder bulen, så længe der er politi nok til, at man farer rundt og beslaglægger udgivelser, som politiet finder indeholder noget belastende dokumentarisk materiale imod det selv osv., så er der enten for meget politi, for få rigtige opgaver eller en forkert prioritering. Mere politi sikrer ikke, at det bliver brugt på de rigtige steder. Der er rigelige overflytningsmuligheder, så længe der er plads til den slags optræninger, som jeg nævnte.

Det betyder selvfølgelig, at vi ikke kan stemme for den dagsorden, der er lagt frem, som man vil kunne forstå.

Jeg vil godt til justitsministeren sige, at dette med de falske brandalarmer nu ikke er en fuldstændig skrøne. De tal, ministeren lagde frem, var tal, der var rensset for falske brandalarmer, men i de tal, der findes i Danmarks Statistiks kriminalstatistik, som udgives hvert år og i virkeligheden hvert kvartal, var brandalarmerne lige pludselig med. Det var den stigning, som gav anledning til den første hysteriske voldsdebat herhjemme, for der stod intet om, at disse falske brandalarmer pludselig var taget med. Det skete fra 1974 til 1975. Den kategori, ministeren nævner, vold og opsætsighed mod offentlig myndighed, steg fra ca. 300 til over 1.400 på det ene år, og denne stigning på 1.100 var falske brandalarmer. Det er altså ikke det rene pjat. Der har været adskillige af den slags offentli-

[Wilhelm]

ge debatter om sådan et pseudoproblem, baseret på en sådan ren omlægning af registreringsmåden.

Til allersidst vil jeg godt sige, at det, jeg mener er det reelle problem, vi diskuterer her, er, at der findes faktisk en udbredt angst for vold. Den er ikke særlig godt begrundet, den er, som Flemming Balvig har vist, omvendt proportional med risikoen for vold. Den er stærkest hos de ældre, der er mindst udsat. Den er stærkest ude i de fredeligste områder. Men den er der, og den skyldes i høj grad omtalen og medierne og også den omtale, der er her i dag. Og hvis det er det, der er det reelle problem – det mener jeg det er, det mener jeg, alle undersøgelser har vist – så skal der også gøres noget ved det, for det nytter jo ikke, at det i og for sig er fiktiivt, hvis angsten er der. Den er lige ubehagelig, enten den er begrundet eller ej. Det skal der så gøres noget ved. Men det, der kan gøres ved det, er ikke mere politi, det hjælper ikke til at gøre angsten mindre. Det er derimod oplysning om, hvordan kriminaliteten egentlig er, oplysning om, hvorvidt risikoen egentlig er så stor, som man siger den er.

Det er farligt med denne irrationelle angst, for den bliver på sin vis selvbekræftende. Hvis folk bliver så bange, at de ikke tør gå på gaderne om aftenen, så har vi de øde gader, og så har vi i hvert fald en del af baggrunden for en større utryghed og måske endda en større kriminalitet. Det er selvbekræftende, det er selvforstærkende, og derfor er det denne angst, der skal gøres noget ved. Det gør vi ikke med mere politi, det gør vi med oplysning om, hvordan det faktisk forholder sig.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg er usikker over for, om udtrykket »strømer« er så almindeligt kendt og så hæderfuld en betegnelse, at den med rimelighed kan indgå i debatten her i dag.

Lis Starcke (DR):

Der var et par ting, jeg ikke nåede i første omgang, og som jeg gerne vil have med.

Jeg ved, at der fandt en konference sted i Brøndby-Hallen med over 200 deltagere, og det var politikere, og det var tjenestemænd, pædagoger, politifolk og dommere. Der drøf-

tede man forskellige ting, bl. a. at det var vigtigt, at straffen faldt så hurtigt som muligt. Det har vi hørt mange gange i dag. Man var også enig om, at det var vigtigt, at straffen ikke var hårdere end nødvendigt, og at straffen ikke nødvendigvis behøvede at bestå i hæfte eller fængsel, at man muligvis kunne finde på noget andet. Der blev talt om samfundstjeneste, eventuelt et forsøg med week-endfængsel. Jeg synes, det ville være interessant, hvis vi senere hørte noget mere om det.

Man talte også om, at hærværk skulle straffes med bøder, som stod i rimeligt forhold til skaden. Jeg mener, det er en meget nyttig ting, at den, der ødelægger noget, også får at føle, at man må betale for at oprette den skade. Men det er jo ikke lige så let i tilfælde af vold at reparere den skade, som er forøvet.

Man talte også på dette møde om, at kommunerne skulle i gang med det forebyggende arbejde, og vi har jo hørt fra justitsministeren, at han også synes, at det er det rigtige, og man har talt om opsøgende arbejde. Det noterede jeg mig, for jeg har i mange år stået i en frivillig bevægelse – det var spejderbevægelsen – hvor vi godt kunne mærke, at der var nogle, et klientel, som vi aldrig fik, børn og unge, som aldrig ville komme hos os. Derfor synes jeg, det er vigtigt, at man på dette møde var enig om, at fritidssektoren måtte begynde på et opsøgende arbejde for at komme i forbindelse med de unge; man udtrykte det på den måde: de unge, som i øvrigt ikke benytter sig af de kommunale tilbud. Jeg mener også, at de frivillige ungdomsorganisationer gerne ville gøre dette arbejde, men det er nok vanskeligt, fordi det ikke er naturligt netop for den gruppe unge at slutte sig til dem.

Man foreslog også, at man på gadeplan skulle inddrage bredere kredse, og man sagde bl. a., at man ville se at få restauratørerne med fra de værtshuse, hvor rockerne især holdt til. Jeg synes også, det var en interessant ting, som også gerne lige skulle med.

Det sidste var egentlig konklusionen på mit indlæg, og det er jo temmelig uheldigt, når man ikke får den med. Lige før det ville jeg meget gerne spørge – jeg ved ikke, om vi lige kunne nå at få det at vide – om de 1½–2 mill. kr. til voldsbekæmpelse gennem det kriminalpræventive råd er bevilget, om det er noget, man har besluttet, eller det kun er no-

[Lis Starcke]

get forestående, og på hvilket felt man tænker sig pengene brugt, om noget af det også skulle gå til mere politi. Det ville jeg meget gerne have svar på.

Som min konklusion vil jeg sige, at der i hvert fald burde være mere politi på gaden. Det har fru Ebba Strange været inde på, og jeg har også skrevet i mit manuskript, at gående politi på gaderne tror vi giver tryghedsfølelse. Når politiet suser forbi i deres biler, så mærker man dem ikke som hyggelige væsener, hvad Englands bobbyer i sin tid blev berømte for at være.

Jeg vil sige angående det øjeblikkelige, at det er en hurtig og effektiv retsforfølgning, der skal til. Og angående det langsigtede er det en holdningsændring hos den enkelte borger og i fællesskab en kontakt med de unge. Og endelig et godt eksempel fra den ældre generation, sådan at der ikke er nogen tvivl hos den opvoksede ungdom med hensyn til, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert.

Poul H. Møller (KrF):

Til oplysning for dem, som endnu er til stede her i salen, og som måske er i tvivl om, hvad ordet »strømer« dækker i den betydning, hr. Wilhjelm anvendte udtrykket i før, vil jeg sige, at det er altså det ord, som navnlig ungdommen bruger om politiet, eller andre, som ikke er særlig glade for politiet i hvert tilfælde, og det kan de jo have deres grunde til.

Jeg er glad for, at hr. Wilhjelm åbenbart alligevel er enig med mig om kernefamiliens betydning. Hr. Wilhjelm brugte noget statistik. Det vil jeg også gerne gøre ved denne lejlighed. Jeg kan sige, at vi har en statistik, der bl. a. viser, at 75 pct. af unge kriminelle under 18 år kommer fra brudte hjem, altså fra hjem, hvor der ikke fandtes en kernefamilie, fra skilsmisshjem. Det siger også et og andet om kernefamiliens betydning.

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg tror, jeg kan gøre alle en tjeneste ved at gøre mine afsluttende bemærkninger meget korte.

Fru Lis Starcke stillede mig det spørgsmål, om det kriminalpræventive råds penge var bevilget. Der er en ansøgning på vej. Der er ikke taget endelig stilling, men der er en for-

modning om, at bevillingen vil blive accepteret.

Det er ikke tanken at bruge nogle af de 1-1½ mill. kr. til mere politi eller til en større politimæssig indsats. Det er tanken at lave forskellige indsats, som man fra det kriminalpræventive råds side kan sprede ud i landet. Det er altså en central indsats. Man vil få mulighed for at lave en indsats, som ellers ikke var økonomisk mulig. Der foreligger en længere redegørelse for, hvad det er, man forestiller sig, men det tror jeg det ville føre alt for vidt at komme ind på her i aften.

Fru Ebba Strange syntes, der var uoverensstemmelser mellem de tilkendegivelser, der var kommet fra hr. Jimmy Stahr og mig, og det dagsordensforslag, der ligger. Nu kan man jo altid vurdere tingene lidt forskelligt. Jeg synes ikke personligt, der er uoverensstemmelser. Jeg hæfter mig bl. a. ved, at der i indledningen står, »at vigtige elementer i indsatsen mod volden kan være . . .«, og så peger man på visse ting, men uden at sige, at det er dem. Man siger, at det »kan være«, og det vil sige, at det er til alvorlig overvejelse for mit vedkommende, og det er jeg enig i. Jeg er heller ikke principielt uenig i, at der kan være områder, hvor en udvidelse af strafferammen for visse voldsforbrydelser kan være rigtig. Der er områder, hvor jeg har ment at det ikke var nødvendigt, og det kan jeg så stadig væk mene ikke er nødvendigt.

Jeg vil gerne sige til hr. Wilhjelm, at jeg tror, man roligt kan gå ud fra, at ét af mine udgangspunkter altid vil være, at de statistiske oplysninger, jeg forsøger at skaffe frem, vil være reelle, og at de, som jeg bygger mine oplysninger og konklusioner på, vil være så reelle, som det overhovedet er muligt at fremskaffe dem. Et andet udgangspunkt, man kan regne med for mit vedkommende, er, at jeg ved, at vi her, hvor det drejer sig om forbrydelse og straf, om forebyggelse og resocialisering, befinder os på et område, hvor der er megen usikkerhed med hensyn til, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Derfor skal man ikke frygte eller vente at finde mig på de forenkledte standpunkter og på de meget knivskarpe konklusioners standplads. Jeg er klar over, at vi her bevæger os på et område, hvor eftertanke og sund fornuft og det ikke at falde bagover, fordi der blæser vinde, er umådelig vigtigt. Det kan gøre umådelig skade, hvis ikke vi ustandselig

[Justitsministeren]

har for øje, at én ting er, hvad der falder i øjnene, én ting er, hvad en ophidset situation måske kan give anledning til, en helt anden ting er, hvad fornuftig eftertanke viser er rigtigt eller forkert.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Jeg vil helst forstå ministerens sidste bemærkninger sådan, at han i virkeligheden er temmelig enig i, at det, der er megen brug for, er at fjerne angsten ved at give noget oplysning.

Det, jeg i øvrigt tog ordet for nu, var, at jeg selvfølgelig har læst, at dagsordenen bl. a. siger, at disse elementer kan være en øget indsats fra politiets side, en skærpelse af straffen for visse voldsforbrydelser. Det er selvfølgelig også, hvad den socialdemokratiske ordfører, når man spurgte ham i sidegangen, gav som forklaring på, at der ikke skulle være nogen modstrid mellem ordførertalen og denne dagsorden.

Nu har vi talt lidt om medierne i dag, og jeg vil godt vove et gæt. Jeg vil godt vove det gæt, at de fleste af massemediernes udlægning af denne dagsorden vil blive, at det store flertal efter denne debat gik ind for mere politisk og strengere straffe i voldssager. Dette »kan være« forsvinder i de fleste af medierne. Det vil blive det, der står tilbage. Vi ved det ikke i aften, men vi ved det i morgen og i overmorgen. Nu kan vi se, hvem der får ret i den sag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg skal udsætte afstemningen om de stillede dagsordensforslag til tingets næste møde.

Meddelelse fra formanden:

Første næstformand (Enggaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af 6. december meddeler miljøministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om beskyttelse af havmiljøet.

(Lovforslag nr. L 79).

I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Fastsættelse af betaling for børns ophold i daginstitution).

(Lovforslag nr. L 81).

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Arbejdsmarkedsudvalget (10/12 79):

Udtræder: Søren B. Jørgensen

Nyt medl.: J. K. Hansen

Udtræder: Eggert Petersen

Nyt medl.: Hans Jørgen Jensen

Udv. ang. videnskabelig forskning (10/12 79):

Udtræder: Eggert Petersen

Ny stedf.: Hans Jørgen Jensen

Arbejdsmarkedsudvalget (10/12 79):

Udtræder: J. K. Hansen

Nyt medl.: Heinesen

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Miljøministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg skal herved tillade mig for folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om beskyttelse af havmiljøet.
(Lovforslag nr. L 79).

Lovforslaget har til formål at forbedre beskyttelsen af havmiljøet, således at alle former for forurening af havet, der stammer fra skibe og platforme, underkastes regulering, og således at myndighedernes muligheder for at forhindre og bekæmpe forurening af havet forbedres.

Forslaget er sammen med det af miljøministeren samtidig fremsatte forslag til lov om skibes sikkerhed m. v. en forudsætning for, at Danmark kan tiltræde den internationale konvention om forebyggelse af forurening fra skibe af 1973 med senere ændring (MARPOL-konventionen), der er udarbejdet af FN's mellemstatlige rådgivende Søfartsorganisation (IMCO).

Baggrunden for konventionen er, at der internationalt har været en stadig stigende